Հայրենիք Եկեղեցի Արժանապատվություն
Սանկտ Պետերբուրգի Հայ համայնքի պարբերաթերթ
№4 (262), 2015 թ. Լույս է տեսնում 1993 թ. փետրվարից

Отечество Церковь Достоинство
Газета Армянской общины Санкт-Петербурга
№ 4 (262), 2015 г. Издается с февраля 1993 г.

100-летняя годовщина Геноцида армян

Слово Его Святейшества Гарегина Второго, Верховного Патриарха и Католикоса Всех Армян в День памяти жертв Геноцида армян

Глубокоуважаемый Президент Республики Армения,

досточтимые Президенты и государственные мужи дружественных государств,

предстоятели и усердные служители сестринских Церквей,

многоуважаемые представители международных и межцерковных организаций,

высокочтимые гости и возлюбленный благоверный народ!

Сегодня сокровенный и исторический день. Сотая годовщина Геноцида армян. Вновь собрались мы на Цицернакабердском мемориале, дабы помянуть наших святых мучеников.

Духовным утешением для нашего народа на Родине и в Диаспоре является то, что на церемонии памятования сонма наших мучеников участвуете вы, досточтимые президенты дружественных стран, возлюбленные предстоятели и священнослужители сестринских Церквей, высокочтимые представители государственных, общественных и межцерковных организаций. Выражаем Вам, народам и властям Ваших стран Нашу признательность за уважение, проявленное к нашему народу.

Осуществленный в начале 20-го века Османской Турцией Геноцид армян - величайшая трагедия в нашей новейшей истории. Не получив соответственной оценки и осуждения, он стал прецедентом для новых злодеяний. Хвала Богу: ныне Геноцид армян - в центре внимания мирового сообщества, он находит признание и осуждение. Ваше присутствие здесь подчеркивает ответственность за передачу последующим поколениям мирного и безопасного мира, свободного от насилия и злодеяний.

Благословением Божьим вчера мы совершили канонизацию чад нашей Святой Церкви, которые в годы геноцида пожертвовали свою жизнь за веру и Отечество. Сегодня с этой взирающей на Арарат высоты, где пребывают облаченные в светозарные одеяния души наших мучеников, и святость осеняет нас, мы возносим молитву о заступничестве, испрашивая мира для мира, любви и солидарности в людях. Наши святые мученики сегодня несут нам завет и призыв быть апостолами справедливости, осудить содеянные против человечества преступления - геноциды, терроризм, попрание прав человека и наций. Наши святые мученики, покровительствующие человеколюбию, справедливости и миру, призывают нас быть апостолами истины – против пропаганды и распространения лжи, отвергать отрицание геноцида, преодолеть нетерпимость и безразличие.

Горькие воспоминания о Геноциде за эти 100 лет не омрачили душу нашего народа злостью и злобой. Наша скорбь не перемешалась с ненавистью, однако мы были непримиримы к интригам, к искажению нашей истории, были неотступны на нашем пути борьбы за истину. Наш народ сегодня продолжает жить в условиях блокады и угрозы войны, противостоит трудностям и защищает свои права с верою в приоритетность прав человека и наций.

Перед памятью наших святых мучеников вновь выражаем признательность странам, государственным, религиозным и общественным структурам и организациям, признавшим и осудившим Геноцид армян, а также всем государствам, народам и людям, которые в ужасные годы Геноцида протянули руку помощи и дали пристанище чадам нашего народа.

Наша Патриаршая молитва – о том, чтобы наш народ хранил прочно веру и любовь к Отечеству, непоколебимо – волю к восстановлению своих прав. Испрашиваем, чтобы предстательством наших святых мучеников мир, справедливость, любовь и милость присно царствовали на земле во имя процветающей, безопасной и благоденственной жизни человечества.

Приветствие Патриарха Московского и Всея Руси Кирилла участникам мероприятий, посвященных 100-летию Геноцида армян

Патриарх Московский и Всея Руси Кирилл Его Святейшеству Гарегину II Верховному Патриарху и Католикосу Всех Армян, Его Превосходительству С.А. Саргсяну Президенту Республики Армения, Церковно-Национальному Собору Армянской Апостольской Церкви, участникам памятных мероприятий, посвященных 100-летию Геноцида армян

Ваше Святейшество, возлюбленный о Господе Собрат!

Ваше Превосходительство, уважаемый Серж Азатович!

Ваши Святейшества, Высокопреосвященства и Преосвященства,

досточтимые отцы, братья и сестры!

Направляя в Первопрестольный Святой Эчмиадзин свое приветствие, разделяю со всеми вами глубокую скорбь, связанную с воспоминанием 100-летней годовщины великой трагедии братского и дорогого нам армянского народа.

Страшные события того времени, в результате которых массово пострадало христианское население Османской империи, навеки запечатлелись в летописи мировой истории. В памяти современников и будущих поколений останутся и эти дни, когда Армянская Апостольская Церковь торжественно совершает причисление к лику святых сотен тысяч своих невинно убиенных чад, уповая, что, потерпев горькие лишения и ужасную смерть в жизни земной, они стяжали венцы мучеников в Царствии Небесном.

Воспоминаемая ныне трагедия болью отзывается в сердцах верующих Русской Православной Церкви, также пережившей в недавнем прошлом суровое лихолетье гонений и впоследствии торжественно прославившей Собор своих мучеников и исповедников.

Искони близкие и теплые отношения связывают Русскую Православную Церковь и Армянскую Апостольскую Церковь и наши народы. Вера Христова, верность духовным традициям, общая историческая память сблизили их судьбы и стали залогом братского единства, которое приобретает сегодня особую ценность.

В последнее время в мире ширятся гонения христиан. Мы стали свидетелями нового геноцида наших братьев и сестер на Ближнем Востоке и в ряде других регионов планеты. Людей убивают за исповедание Господа Иисуса, изгоняют из родных мест, оскверняют святыни, разрушают древние храмы. Под угрозой находится само существование христианства в тех землях, откуда Евангельская весть распространилась во Вселенной.

В этих условиях мы призваны сегодня к тесному единству и соработничеству. Всем людям доброй воли необходимо сплотить усилия для защиты страждущих братьев и попираемых святынь, во имя добра и справедливости, ради искоренения духа злобы и ненависти. И да способствует нам в этом бережно хранимая память о пострадавших за Христа в XX веке.

Всем нам, как христианам, так и представителям других религий, следует помнить, что путь к уврачеванию страшных ран истории и предотвращению новых трагедий лежит через воспитание в себе уважения и любви к ближнему, межрелигиозный и межгосударственный диалог.

Искренне желаю вам помощи Божией в добрых делах и начинаниях, а всему армянскому народу - мира и благоденствия.

КИРИЛЛ
ПАТРИАРХ МОСКОВСКИЙ И ВСЕЯ РУСИ

Выступление В.В. Путина на церемонии поминовения жертв Геноцида армян

Президент России Владимир Путин принял участие в церемонии поминовения жертв Геноцида армян, которая прошла в мемориальном комплексе «Цицернакаберд».

Перед началом церемонии глава Российского государства возложил цветы к мемориалу памяти и посетил музей комплекса «Цицернакаберд», который символизирует скорбь о 1,5 миллиона армян – жертвах трагических событий 1915 года в Османской империи.

«Дорогие друзья! Уважаемые дамы и господа! Признателен Президенту Армении Сержу Азатовичу Саргсяну за приглашение принять участие в сегодняшних траурных мероприятиях.

Мы искренне сопереживаем армянскому народу, испытавшему одну из самых страшных трагедий в истории человечества. Более полутора миллионов мирных людей были убиты, искалечены, а свыше шестисот тысяч изгнаны из родных домов, подверглись массовым репрессиям. Были разрушены многие бесценные памятники архитектуры и духовные святыни, сожжены древние книги и бесценные рукописи.

События 1915 года потрясли весь мир, а в России были восприняты как собственное горе. Сотни тысяч беззащитных и потерявших кров армян получили убежище на территории Российской империи и были спасены.

Именно российская дипломатия добилась международного осуждения насилия над армянским народом. По инициативе министра иностранных дел Сергея Дмитриевича Сазонова Россия, Франция и Великобритания – Президент Франции сейчас вспоминал об этом – в совместном заявлении прямо назвали происшедшее преступлением против человечества и цивилизации.

Отмечу, что отношения братских народов России и Армении всегда отличались особой духовной близостью и взаимной поддержкой. Так было и в ходе драматических событий столетней давности, и в годы Великой Отечественной войны, и во время разрушительного Спитакского землетрясения.

И сегодня мы скорбим вместе с армянским народом.

В сотнях российских городов, хочу это подчеркнуть, дорогие друзья, в сотнях российских городов пройдут более двух тысяч поминальных мероприятий. В них примут участие не только представители многочисленной армянской общины России, насчитывающей около трёх миллионов человек, но и десятки тысяч людей других национальностей.

Позиция России была и остаётся последовательной: мы считаем, что массовому убийству людей нет и не может быть никаких оправданий.

Россия является участницей и инициатором целого ряда международно-правовых актов, заложивших основу современному международному уголовному праву, в том числе Конвенции о предупреждении преступлений геноцида.

Мировое сообщество обязано делать всё, чтобы трагические события прошлого никогда не повторялись, чтобы все народы могли жить в мире и согласии, не зная ужасов, к которым приводят разжигание религиозной вражды, агрессивный национализм и ксенофобия.

К сожалению, сейчас во многих регионах мира вновь поднимает голову и неофашизм, к власти рвутся радикальные националисты, набирает силу и антисемитизм, мы видим и проявления русофобии. Нужно задаться вопросом, почему это происходит и что является этому причиной. И при любом действии в критически важных регионах мира нужно прежде всего подумать о том, что будет дальше, подумать о последствиях.

Между тем, вспоминая трагические события прошлых лет, дорогие друзья, мы должны с оптимизмом смотреть вперёд, верить в идеалы дружбы, добрососедства и взаимовыручки, учиться доброте и согласию, умению уважать друг друга, уважать интересы друг друга. Только так можно сделать мир лучше, стабильнее и безопаснее. Мы с вами, дорогие друзья. Спасибо вам за внимание».

ДЕВИЗ «АРМЕНИЯ БЕЗ АРМЯН» ЯВЛЯЕТСЯ НЕОПРОВЕРЖИМЫМ ДОКАЗАТЕЛЬСТВОМ ГЕНОЦИДА

Геноцид армян в Османской Турции – первое в истории человечества широкомасштабное международное преступление, совершенное с целью убийства целого народа по политическим мотивам. В Османской империи начиная как минимум с 1877 г. и по 1923 г. (а не только в период первой мировой войны и не только в 1915 г.) при трех разных и враждебных по отношению друг к другу турецких режимах геноцидальная политика по отношению к армянам претворялась в жизнь последовательно и беспощадно.

В конечном итоге это привело к полной ликвидации армянского присутствия на большей части их исторической родины. И даже сегодня, когда Турции вовсе не угрожает «армянская опасность», турецкие власти все так же последовательно уничтожают следы пребывания армян на территории Западной Армении. Церкви превращаются в мечети или вовсе разрушаются, хачкары пускаются на щебень, меняются даже общепринятые в научном мире латинские названия животных, в которых упоминается слово «Армения».

Накануне Первой мировой войны руководители турецкого правительства разработали конкретную программу уничтожения армянского населения в стране. Указы министра внутренних дел Турции Талаата относительно обращения с выселенными армянами давались совершенно конкретно в его телеграммах. В одной из телеграмм Талаат-бей разъясняет, что правительство решило полностью уничтожить армян, проживающих в Турции. «Невзирая на женщин, детей и больных, какими бы трагичными ни были методы уничтожения, не принимая во внимание чувство совести – положите конец их существованию», – говорится в одной из телеграмм турецкого министра.

Как все начиналось. Приведем короткий отрывок из воспоминаний младотурецкого деятеля Мевлан-заде Рифата.

Партия «Иттихад ве тераки» («Единение и прогресс») созвала в центре тайное совещание, на котором было решено истребить всех армян без различия пола и возраста, не оставив в живых ни одного человека. Исполнение этого решения было поручено специальной группе, состоявшей из преступников и бандитов, а руководство ими – «действующей тройке», куда вошли доктор Назым, доктор Бехаэтдин Шакир и министр просвещения Шюкри.

Тайное совещание под председательством Талаата предоставило первое слово доктору Назыму.

Доктор Назым: Надо действовать быстро и решительно. Армяне опасны, как гнойный нарыв: вначале эта ядовитая рана кажется безопасной, но если она не будет вовремя оперирована опытным хирургом, то непременно приведет к смерти. Необходимо действовать, и действовать быстро. Если довольствоваться частичной резней, как было в 1909 году в Адане и других районах, то это вместо пользы принесет вред, так как мы рискуем пробудить элементы, которых также собираемся смести с дороги – арабов и курдов; опасность увеличится втрое и затруднится осуществление нашего намерения. Я несколько раз говорил вам на этом собрании и сейчас повторяю: если чистка не будет всеобщей и окончательной, то вред вместо пользы неизбежен. Армянский народ надо уничтожить в корне, чтобы ни одного армянина не осталось на нашей земле и забылось само это имя. Сейчас идет война, такого удобного случая больше не будет. Вмешательство великих держав и шумные протесты мировой прессы останутся незамеченными, а если они узнают, то будут поставлены перед свершившимся фактом, и тем самым вопрос будет исчерпан. На этот раз наши действия должны принять характер тотального истребления армян; необходимо уничтожить всех до единого.

Я не хочу думать, что целью нашей революции было убрать людей султана Гамида и занять их места. Я стал вашим товарищем, соратником и братом для того, чтобы возродить тюркизм. Я хочу, чтобы на этой земле турок и только турок жил и безраздельно господствовал. Пусть исчезнут все нетурецкие элементы, к какой бы национальности и религии они не принадлежали. Нашу страну надо очистить от нетурецких элементов. Религия для меня не имеет значения и смысла. Моя религия – Туран.

Доктор Бехаэтдин Шакир: Если такой бедняга, как Моисей, такой изгнанник, как Иисус, и такой сирота, как Магомет, смогли создать на земле отдельные величайшие религии, почему же мы, люди сильной воли и ума, не можем создать и распространить религию и идею Турана?

Мы, революционеры, построив во имя турецкой нации Османское государство на принципах национализма, установили настоящую власть Иттихада. В своей национальной культуре мы можем допустить лишь процветание турецкого семени. Мы обязаны очистить нашу родину от оставшихся неродственных народов, искоренить их, как сорные травы. Это – цель и девиз нашей революции.

Кара Кемаль. Пусть сгинут!..

Гасан Фехми: С вашего высокого соизволения и с помощью божьей, я также, подобно моим товарищам докторам, хотел бы сказать несколько слов, но не с точки зрения западной науки, а опираясь на восточную науку и на святой закон – Шариат, согласно которому все вредное должно погибнуть. С точностью доказано, что армяне приносят вред. Раз они восстали против нашей партии «Иттихад ве тераки», вынудили к постыдному бегству зятя героя свободы Энвера-паши, то следует без колебаний истребить всех их до единого. Даже я готов дать желанное решение – фетву. Не думайте, что перед вами невежда. Во мне говорит признательность; благодаря свободе я сделался ктитором, являюсь духовным наставником 50 тысяч учащихся медресе. Я делаю заключение: так как вред всеобщий, то во избежание его позволительно совершить частичный вред. Согласно юридическому принципу, не принимаются во внимание старики, дети или женщины, инвалиды или немощные – всех убивают и истребляют. Мне пришла в голову мысль о легком способе уничтожения. С вашего разрешения я сейчас представлю ее. Сейчас мы воюем; всех армян, способных носить оружие, пошлем на передовую линию огня сражаться против русских, а сзади откроем огонь специально посланными для этого силами и всех истребим. Оставшихся дома немощных, женщин и детей, согласно приказам, мигом уберут наши правоверные, они разграбят их имущество и заберут девушек. Это мое соображение кажется приемлемым.

Кара Кемаль: Молодец, ходжа-эфенди. Вот достойный нас духовный отец.

Энвер: Разработка способов уничтожения является делом специального органа.

Джавид: Сделаем заключение. Объяснения доктора Назыма, Бехаэтдина Шакира и даже ходжи Гасана Фехми достаточно осветили вопрос... Уничтожение армян всех до единого насколько необходимо для нашей национальной политики, настолько же важно для создания экономического господства турок. Перейдем к голосованию.

По предложению Талаата голоса были собраны и подсчитаны. Результаты показали, что все присутствующие единогласно голосовали за полное уничтожение всех армян, не исключая ни одного человека.

Свой чудовищный план младотурки осуществили методично и беспощадно. Вначале они весной 1915 года тайно истребили интеллигенцию и боеспособное армянское население, а затем перешли к открытой и массовой резне женщин, детей и стариков. Часть беззащитного армянского населения была уничтожена в родных селах и городах, другая часть, насильственно депортированная – в пути. Те же, кто добрался до пустынь Месопотамии, погибли, изнуренные голодом, болезнями, а также от рук жандармов и наемных убийц.

В числе сотен тысяч погибших были выдающиеся армянские писатели, публицисты и поэты – Григор Зограб, Даниел Варужан, Сиаманто, Рубен Севак, Зардарян и многие другие деятели литературы, науки и искусства. Великий армянский композитор Комитас, уцелевший лишь благодаря случайности, не вынес этих ужасов и лишился рассудка.

Геноцид армян, начатый в апреле 1915 года, продолжался и в 1916-1918 годах. Он распространился на все части Западной Армении, на все провинции Османской империи, населенные армянами. От Самсуна до Тигранакерта не спасся почти ни один армянин. Резни были в Муше, Багеше, Тигранакерте, Едесии, Трапезунде, Балу и Ерзнка – Камахе. В других провинциях Турции некоторым удалось чудом спастись, но таких было не более пяти процентов.

Каково же общее число погибших армян? В годы господства младотурок погибло более полутора миллиона человек, примерно 800 тысяч беженцев нашли убежище на Кавказе, Арабском Востоке и в других странах Европы и в США. Если в 1870-е годы в Западной Армении проживало более трех миллионов армян, то в 1918 – менее 200 тысяч.

Юрий Буров. "Депортация"

Содрогнулись в ужасе сонмы небесные,
И род человеческий ужаснулся страхом великим,
Видя древний Эдем как поле отмщения,
В раскаленном адском огне каиновой мерзости,
И новую жертву нового Авеля,
Чья кровь возопиет неумолчно:
«Доколе, Владыка Святый и Истинный, не судишь
И не мстишь живущим на земле за /невинно пролитую/ кровь нашу?»
Слава Отцу и Сыну и Святому Духу
Ныне и присно и во веки веков. Аминь.

Жизнь свою положили ради родины,
Отеческих законов, уклада, учения,
Не обменяв алмазную чистоту веры
На чарующую усладу сей преходящей жизни,
И, подобно пшеничному зерну, пав в добрую землю,
Принесли плодов во сто крат больше.
«Доколе, Владыка Святый и Истинный, не судишь
И не мстишь живущим на земле за /невинно пролитую/ кровь нашу?»

«МЕРСИ, БАКУ»

Вышел в свет отдельной книгой сценарий полнометражного игрового фильма «Мерси, Баку», принадлежащий перу безвременно ушедшего из жизни талантливого человека – кинорежиссера и сценариста, члена Союза кинематографистов РФ Валерия Саркисяна (1951-2010).

Родился Валерий Хачатурович в Баку, когда этот город представлял собой советский Вавилон, где открыто и беспечно уживались люди разных национальностей и разного достатка. Сам воздух города способствовал тому, чтобы здесь рождались талантливые люди. Валерий окончил музыкальную школу по классу скрипки, потом служил фельдшером на Украине, там и остался после срочной службы. Окончил Киевский политехнический институт, работал начальником конструкторского бюро. Литературный талант он открыл в себе, когда переехал в Ленинград и стал работать на студии документальных фильмов – сначала автором текстов для кинопериодики, а потом и режиссером. Успешно работал на телевидении и преподавал эстетику, историю и теории кинорежиссуры в Художественном училище им. Мухиной.

Сценарий «Мерси, Баку» основан на реальных событиях 1989-1990 гг. Автор посвятил его своим родным и близким и всем беженцам из Баку. Его желанием было способствовать сближению и примирению азербайджанского и армянского народов.

Книга издана усилиями Юрия Хачатуровича Саркисяна при поддержке семьи.

В ПЕРВОПРЕСТОЛЬНОМ СВЯТОМ ЭЧМИАДЗИНЕ СОСТОЯЛАСЬ ЦЕРЕМОНИЯ КАНОНИЗАЦИИ ЖЕРТВ ГЕНОЦИДА АРМЯН

23 апреля, накануне 100-й годовщины Геноцида армян, в Первопрестольном Св. Эчмиадзине под предводительством Верховного Патриарха и Католикоса Всех Армян Гарегина Второго и Католикоса Великого Дома Киликийского Арама Первого состоялся чин канонизации мучеников Геноцида армян. На церемонии присутствовали государственные лица Армении во главе с президентом РА Сержем Саргсяном, главы и делегации епархий ААЦ, члены Высшего духовного совета, национальные благотворители, деятели культуры, дипломаты, представители международных организаций и религиозных конфессий.

Церемония началась с крестного хода, во время которого Католикос Всех Армян и Католикос Великого Дома Киликийского в сопровождении двенадцати епископов под пение духовного гимна «Хорурд хорин» («Таинство великое») направились к открытому алтарю Св. Трдата. Для крестного хода вынесли 14 святынь: святое Копье, десницу Григора Просветителя, ларец с мощами в виде креста, ларец с мощами из монастыря Скевра, десницу Первомученика Стефана, десницу девы Рипсиме, десницу пророка Анании, десницу Саака Партева, десницу Саркиса Зоравара, десницу Геворга Зоравара, ларец с мощами Фаддея и мощи святой девы Сандухт в виде креста, ларец с мощами Иоанна Крестителя в виде креста, ларец с мощами Григора Нарекаци и других святых, Зейтунское Евангелие.

Церемония завершилась в 19:15, что символизирует 1915 год. В это время в Св. Эчмиадзине, во всех армянских храмах мира прозвучал набат, к которому присоединились все церкви мира. Память великомучеников во всем мире почтили минутой молчания. Прозвучали гимны «Отче наш» и «Свят, свят».

СЛОВО ВЕРХОВНОГО ПАТРИАРХА И КАТОЛИКОСА ВСЕХ АРМЯН ГАРЕГИНА ВТОРОГО НА ЦЕРЕМОНИИ КАНОНИЗАЦИИ МУЧЕНИКОВ ГЕНОЦИДА АРМЯН

«Если злословят вас за имя Христово, то вы блаженны, ибо ...Дух Божий почивает на вас». (1 Петр. 4:14)

Возлюбленные благоверные верующие братья и сестры!

Под взором библейского Арарата, в сокровенной святыне основанного Христом Первопрестольного Святого Эчмиадзина сегодня всеобщей молитвой возносим хвалу Всемогущему Богу за Его дары. Восхваляем Небесного, давшего силы нашей нации преодолеть испытания нашей вековой истории, воспрять от ужасов геноцида, созидать победы и достижения своей новой жизни. Прославляем Господа за то, что Он венчает нимбом святости павших за веру и Отечество мучеников Геноцида и их заступничеством изливает на нашу жизнь обильную милость Свою.

В жестокие годы Геноцида армян миллионы чад нашего народа были планомерно выселены и убиты, прошли через огонь и железо, вкусили горькие плоды страданий и скорби, но в страшных лишениях, перед лицом смерти остались сильны любовью Христовой, неся свидетельство непоколебимой веры, по слову апостола: “Если злословят вас за имя Христово, то вы блаженны, ибо Дух Божий почивает на вас”.

Исповедание Христа мученичеством сопряжено с самой жизнью нашего народа. В трагической летописи Геноцида армян записаны страницы многих свидетельств духовного подвига святости, добродетели и самоотверженности. Гонимый за христианскую веру армянин с молитвою прошел путь мученичества, а преследующий его с неустанной жестокостью думал, что полностью выкорчевывает из жизни армян любовь к Христу. Кровь армянина, павшего за Христа, оставила на песках пустыни печать незыблемой веры и патриотизма, в то время как изувер считал, что армянин бесследно исчезает в бурях истории. С тем же духом преданности Христу и любви к Отечеству наш народ восстановил свою духовную и национальную жизнь во всех уголках мира, возродился в Восточной Армении под сенью восставшего из пепла государства. Путь подъема наш народ созидал через жертвы, борение, усилиями по решению национального вопроса перед человеческой совестью и правом, молитвенно поминая миллионы мучеников геноцида.

История мученичества – не только изложение простых фактов и событий, но и проясняющаяся перед нами истина веры, перед лицом которой бессильны гонения и злодеяния, политические интриги и заговоры. Мученичество связывает человеческую жизнь и историю с более сильной, небесной реальностью, которая пронизывает время и простирается к вечности, согласно обещанию Господню: “Не бойся ничего, что тебе надобно будет претерпеть. Будь верен до смерти, и дам тебе венец жизни” (Откр. 2:10).

Наши мученики, засвидетельствовавшие Христа, возвышают взор нашей души от земных реалий к небесному бытию, даруя духовную радость нам, испрашивающим их предстательства, воодушевляя уповать на Господа, не бояться испытаний и прожить богоданную жизнь деяниями веры, надежды и любви. Сегодня мученики геноцида в светлых обителях Царства небесного являют себя святыми, покровительствующими справедливости, человеколюбию и миру, их заступничество открывает источники милости и благодати Божьей там, где слабеет справедливость, нарушаются спокойствие и безопасность мира, где попираются права людей и народов, возникают угрозы благоденствию общества, свирепствуют гонения на веру и идентичность.

Сегодня мы – свидетели духовного преобразования нашей истории. Канонизация мучеников геноцида несет животворное дыхание и благословение церковной и национальной жизни. Мы верим, что, канонизируя мучеников Геноцида армян, мы вьем венок духовного возрождения нашего народа. Память наших святых мучеников – уже не поминальный молебен о жертвах, а славословие бесплотных воинов, победивших и освященных кровью мученичества. Сегодня ревностный дух любви наших святых мучеников к вере и Отечеству простирается от Дейр-эз-Зора до Святого Эчмиадзина и Цицернакаберда, от обретшей независимость Армении до возрожденных горизонтов распростертой по миру армянской жизни, укрепляя стремление жить незыблемой верой, светлым видением возрождения нашей жизни, с непоколебимой волей.

Сегодня во всех сторонах света молитвы нашего народа переплетены с молитвами этой священной церемонии, в которой участвуют Президент Республики Армения, Наш духовный брат Католикос Великого Дома Киликийского, наши возлюбленные братья во Христе: предстоятели и представители сестринских Церквей, высокочтимые представители Армянской Католической и Евангелистской церквей, государственные мужи Армении и дружественных стран, представители дипломатических миссий и международных организаций. Сегодня, впервые испрашивая предстательства святых мучеников геноцида, возносим молитву Богу, чтобы в благословении Своим хранил безмятежным наш народ и все человечество, чтобы насытилась жаждущая справедливости душа нашего народа, чтобы милостью Божьей лучи справедливости и истины воссияли в мире и рассеяли мглу преступлений и злодеяний, тревожащих человеческую жизнь, чтобы в братстве и солидарности человечество созидало свою счастливую жизнь.

Пусть заступничеством святых мучеников благодать, любовь и милость Господа нашего Иисуса Христа пребывает с вами и со всеми ныне и присно. Аминь.

23 апреля в церкви Св. Екатерины Санкт-Петербурга

Накануне 100-й годовщины Геноцида армян в Османской Турции армяне всего мира объединились в единой молитве во время чина причисления к лику святых мучеников геноцида.

Церемония канонизации из Первопрестольного св. Эчмиадзина транслировалась в прямом эфире во всех армянских храмах мира. В петербургской церкви Св. Екатерины во главе с ее настоятелем священником о. Саркисом за трансляцией следили члены армянской общины. Своим присутствием почтили память жертв и выразили солидарность с армянским народом настоятель Казанского собора протоиерей Павел Красноцветов, администратор Католического прихода храма св. Екатерины СПб о. Юрий Дорогин, настоятель Лютеранской церкви св. Петра и Павла СПб пастор Михаэль Шварцкопф, начальник отдела по связям с религиозными объединениями Администрации СПб В. Иванов.

В 19:15 по ереванскому времени прозвенели колокола Св. Эчмиадзина и всех армянских церквей. Колокола пробили ровно 100 ударов, что символизировало 100-летие геноцида. Под звон колоколов прошла минута молчания. Церемония завершилась молитвой «Отче наш» и литургическим гимном «Свят, свят, свят».

По окончании чина канонизации во дворе церкви Св. Екатерины члены молодежной организации «Нор серунд» красными лампадами выложили крест и цифру 100, и выпустили в небо 100 воздушных шаров цвета незабудки в знак вечной памяти жертв и мучеников веры и отечества.

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը Վատիկանում մասնակցեց Հայոց Ցեղասպանության 100-րդ տարելիցի առիթով մատուցված պատարագին

Ապրիլի 12-ին Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ծայրագույն Պատրիարք և Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը Վատիկանում մասնակցեց Հայոց Ցեղասպանության 100-րդ տարելիցի առիթով Սուրբ Պետրոսի տաճարում Հռոմի Կաթոլիկ Եկեղեցու Քահանայապետ Ֆրանցիսկոս Պապի կողմից մատուցված Ս. Պատարագին:

Սրբազան արարողության ընթացքում Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու հայրերից սուրբ Ս. Գրիգոր Նարեկացին Կաթոլիկ Եկեղեցու կողմից հռչակվեց «Եկեղեցու վարդապետ»:

Պատարագի ավարտին հայկական ծեսով կատարվեց հոգեհանգստյան արարողություն՝ Մեծ Եղեռնի նահատակների համար, որից հետո Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսն իր խոսքն ուղղեց Ֆրանցիսկոս Պապին և ներկա հավատավոր ժողովրդին:

«Ձերդ Սրբություն, սիրեցյալ եղբայր ի Քրիստոս, Աստծո ողորմած կամքով վերստին այցելել ենք Հռոմ: Եկել ենք Հայաստանի Հանրապետության Նախագահ տիար Սերժ Սարգսյանի, Մեր հոգևոր եղբոր՝ Արամ Ա Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսի, Հայ Եկեղեցու եպիսկոպոսաց դասի և աշխարհասփյուռ հավատավոր Մեր զավակների ներկայացուցիչների հետ՝ Սուրբ Հարության խնդությունը մեր հոգում, Քրիստոսավանդ սիրով եղբայրական Մեր ողջույնն ու բարեմաղթանքները բերելու Ձերդ Սրբությանը և մեր աղոթքներով մասնակից լինելու Հայոց Ցեղասպանության 100-րդ տարելիցի առթիվ Ձեր կողմից մատուցված Սրբազան Պատարագին Սուրբ Պետրոսի տաճարում:

Մեր քույր Եկեղեցիների բարեկամությունը վկայող սրբազան այս արարողության ընթացքին, ի գոհունակություն Մեզ և մեր ժողովրդի, Հայ Եկեղեցու հայրերից սուրբ Գրիգոր Նարեկացին Ձերդ Սրբության կողմից հռչակվեց Կաթոլիկ Եկեղեցու սահմանումով՝ «Վարդապետ Եկեղեցու»: Աղոթասաց և տիեզերալույս սուրբ Նարեկացին 10-րդ դարում մարդկային բոլոր սերունդների ապաշխարության և խոստովանության աղերսը՝ որպես «Ի խորոց սրտի խոսք ընդ Աստուծոյ», երկինք բուրվառեց: Սուրբ վանականը, հայոց համար պաշտելի իր «շնչավոր մատյանով» Քրիստոսաշնորհ փրկության ուղին ցույց տվեց «մեղավորներին ու արդարներին, վեհերին ու փոքրերին, բարիներին ու եղեռնագործներին», դեպի Աստված առաջնորդելով բոլոր ժամանակների հավատացյալներին:

Մեր ժողովուրդը քրիստոնեական հավատքի և ազգային ինքնության համար իր պատմության ընթացքում բազում արհավիրքներ է տեսել, փորձությունների դիմակայել: Մեկ դար առաջ Օսմանյան Թուրքիայում մեր ժողովրդի հանդեպ իրագործվեց ցեղասպանության ահռելի ոճիրը: Կանխամտածված ծրագրով, աննկարագրելի դաժանությամբ սպանվեցին մեկ և կես միլիոն հայեր: Հինավուրց մեր ժողովուրդը արմատախիլ արվեց իր նվիրական բնօրրանից՝ պատմական հայրենիքից և տարագիր սփռվեց տարբեր երկրներում: Ավերվեց, ոչնչացվեց, բռնազավթվեց քրիստոնեական մեր դարավոր ժառանգությունը: Ոչինչ, սակայն, ոչ տառապանք, ոչ հալածանք, ոչ անգամ մահ՝ չսասանեց մեր ժողովրդին և չհեռացրեց իր սուրբ հավատքից:

Աստծո ողորմությամբ մեր ժողովուրդը ուղղել է եղեռնահար մեջքը, նոր կյանք վերընձյուղել սփյուռքի համայնքներում և Հայաստանի արևելյան հատվածում վերականգնված պետականության հովանու ներքո: Վերելքի իր ուղին մեր ժողովուրդը կերտել է՝ դիմակայելով բազում զրկանքների ու դժվարությունների: Այսօր էլ մեր ժողովուրդը ապրում է Թուրքիայի և Ադրբեջանի կողմից իրականացվող շրջափակման մեջ, պայքարում Լեռնային Ղարաբաղի մեր ժողովրդի ազատ կյանքի համար և արդարության հաղթանակի հավատով շարունակում ջանքերը հանուն իր իրավունքների, Հայոց Ցեղասպանության համընդհանուր ճանաչման և իր արդար պահանջատիրության:

Ժամանակին մարդկությունը չկարողացավ կանխել Հայոց Ցեղասպանությունը, վերացնել դրա հետևանքները և ականատեսը եղավ Հոլոքոստի, Կամբոջայի, Ռուանդայի, Դարֆուրի ցեղասպանությունների: Մենք հավատացած ենք, որ Հայոց Ցեղասպանության համընդհանուր ճանաչումը՝ որպես արդարության իրագործման և իրավունքների հաստատման օրինակ, կնպաստի ապահով ու արդար աշխարհի կերտմանը: Այս իմաստով Հայոց Ցեղասպանության 100-րդ տարելիցը հրավեր է աշխարհին անտարբեր չգտնվելու մարդկային տառապանքի ու նորօրյա նահատակությունների հանդեպ և գործադրելու առավել ջանքեր՝ դադարեցնելու և կանխելու համար մարդկության դեմ գործվող ոճիրները:

Հայոց Ցեղասպանության 100-րդ տարելիցի առիթով մատուցված այս Սրբազան Պատարագին, մեր նահատակների նվիրական հիշատակի առջև երախտագետ զգացումով ենք անդրադառնում, որ Ձերդ Սրբության երանաշնորհ նախորդներից Բենեդիկտոս 15-րդ Պապը բողոքի ձայն բարձրացրեց՝ ընդդեմ հայերի ցեղասպանության, իսկ սուրբ Հովհաննես Պողոս Բ Պապը Մեզ հետ համատեղ հայտարարությամբ 2001 թվականին ճանաչել և դատապարտել է Հայոց Ցեղասպանությունը: Մեր ժողովուրդը շնորհակալությամբ է հիշում բոլոր նրանց, ովքեր ոչ միայն բարձրաձայնեցին Հայոց Ցեղասպանության մասին և դատապարտեցին, այլ նաև մարդասիրական առաքելություններ իրականացրեցին՝ խնամելով որբերին, ապաստան տալով վերապրածներին, օգնելով հաղթահարել բազմատեսակ դժվարությունները:

Սիրեցյալ եղբայր ի Քրիստոս, միանգամայն կիսում ենք Ձեր միտքը, որ նահատակությունը հարանվանական տարբերություններ չի ճանաչում: Արդարև, նահատակները միավորում են մեզ որպես զավակներ ու ծառաներ Քրիստոսի՝ համախմբվելու ու միասնական ջանքեր գործադրելու՝ հանուն աշխարհում սիրո, արդարության, խաղաղության հաստատման և քաղաքակրթությունների ու կրոնների երկխոսության՝ որին կոչում է մեզ սուրբգրական պատգամը. «Հոգ տարեք միմյանց սիրոյ և բարի գործերի յորդորելով» (Եբր. 10.24):

Թող Սուրբ Պետրոսի տաճարում մեր սրտերից երկինք բարձրացող աղոթքը լսելի լինի Երկնավոր Հորը՝ օրհնելու և ճշմարիտ ուղիներով առաջնորդելու բոլոր ջանքերը, որ գործադրվում են հանուն երկրի վրա խաղաղության և մարդկության ապահով կյանքի: Աղոթում ենք Ձերդ Սրբության առողջության, Կաթոլիկ Եկեղեցու պայծառության համար և Աստծո հովանին ու բարիքները հայցում ամենքիս:

ГЕНОЦИД – ПРЕЛЮДИЯ ХОЛОКОСТА

Глобальный общественно-политический форум "Против преступления геноцида", прошедший в Ереване 22-23 апреля, привлек свыше 600 участников из более 50 стран мира. Как заметила председатель еврейской общины в Армении Римма Варжапетян, определенный прогресс в вопросе официального признания Израилем Геноцида армян очевиден. Факт того, что в форуме принимает участие столь представительная делегация Всемирного еврейского конгресса и впервые в Ереван приехала официальная делегация парламентариев Израиля, трудно переоценить. Своими впечатлениями поделился вице-президент Всемирного еврейского конгресса, генеральный секретарь Евроазиатского еврейского конгресса Михаил Анатольевич Членов.

- Наша делегация представляет Всемирный еврейский конгресс. Это единственная организация, которая объединяет всех евреев мира. Еврейские общины из более ста стран уполномочили нас приехать в Ереван и передать дружеский привет от еврейской диаспоры армянскому спюрку, армянскому народу и армянскому государству. Столетие геноцида, память о жертвах геноцида священны практически для всех людей доброй воли – не только для тех, кто является потомками жертв Геноцида, но и для тех, кто, как евреи, рассматривает то, что случилось с армянами сто лет назад, как некоторую, увы, прелюдию к тому, что произошло с нашим народом через два десятилетия, трагедии, известной как Холокост. Будучи москвичом, всю свою жизнь я прожил в окружении своих армянских друзей, знакомых, коллег. Не первый раз я в Армении. Армения не чужда мне лично. Оценивая собственный жизненный опыт, прихожу к выводу, что евреи и армяне, наверное, наиболее близкие народы, которые я знаю. Братья иногда ссорятся, это бывает, но они, безусловно, остаются братьями, что очень существенно. Мне кажется, сохранение этой многовековой дружбы, симпатии, любви между нашими народами, тесной связи между нашими народами, которые прошли через очень сходные этапы жизни, является одним из условий для предотвращения таких трагедий в будущем. Мы должны быть вместе.

- Угроза геноцидов не отступила и требует консолидированных и последовательных шагов международных структур, государств и гражданского общества. С какими подходами на форуме выступает Всемирная еврейская организация?

- Это форум людей, которые профессионально занимаются проблемой геноцида. Мы – общественная организация, мы не специалисты по геноциду. Поэтому наш приезд сюда, как мы считаем, - рука дружбы, протянутая армянскому народу. Это подход, который разделяется практически всеми, и не случайно Всемирный еврейский конгресс делегировал нас сюда. В Армении существует еврейская община, которая для нас является очень важным инструментом для контакта и связи с армянским народом. Кто, как не граждане Армении еврейского самосознания, происхождения, религии, могут лучше держать эту связь. Это и является одним из основных подходов Всемирной еврейской организации.

- Почему Израиль до сих пор не признает Геноцид армян, особенно если учесть, что народ Израиля в большинстве своем выступает за признание?

- Я уже подчеркнул, что мы приехали от Всемирного еврейского конгресса. Мы не представляем Государство Израиль. Я могу процитировать очень многих, в том числе евреев и армян. Сошлюсь, например, на израильского дипломата, бывшего посла в России Анну Азари, а также на генерала Айка Котанджяна, с которым я познакомился здесь. И Азари, и Котанджян высказали точку зрения с двух сторон на данный вопрос. Она заключается в следующем: мы не знаем ни одного еврея, который бы не признавал Геноцида армян. Что касается политики государственных органов, она определяется во многом политическими соображениями безопасности, которыми руководствуются государственные должностные лица. Израиль никогда не говорил о непризнании, он не сделал государственного акта об этом. Это не значит, что Израиль отрицает.

- Распространятся ли подходы вашей делегации после форума на региональные структуры Всемирного еврейского конгресса, а возможно, и внутри самого Израиля, в частности, новосозванного Кнессета?

- Во Всемирном еврейском конгрессе состоят около 100 еврейских общин разных стран. Кроме того, внутри нашей организации существует Евроазиатский еврейский конгресс, охватывающий бывшие территории Советского Союза, Азиатского, Тихоокеанского регионов. У нас нет споров по поводу отношения к Геноциду армян. Наше присутствие здесь – это достаточное свидетельство нашего отношения к этому. Что касается самого Израиля, в частности, Кнессета, здесь уже ставился вопрос о необходимости официального государственного признания. Хотя, честно говоря, я сам как негосударственный чиновник не понимаю, почему надо признавать Геноцид армян, почему не надо официально признавать, скажем, холокост камбоджийский, руандинский. Я знаю, что перед Кнессетом продолжают ставить вопрос о необходимости признания, и абсолютно убежден, что недалеко то время, когда мы этого дождемся. Здесь, на форуме, был интереснейший доклад, чисто юридический, о ретроактивности слова "геноцид". Это слово появилось в 1945 году, а в 1915-м это называлось преступлением против человечества. Вот на форуме юрист долго рассуждал, насколько допустимо применение этого термина к событиям разных лет. Пускай юристы об этом рассуждают. Мы же говорим о человеческой трагедии, которая для нас всех понятна. Не просто понятна - мы все ей сопереживаем. Зачем сейчас спорить о юридической терминологии, она излишняя, когда речь касается простых людей...

- Хотя бы для того, чтобы Турция приняла и признала содеянное ею...

- Я уверен, что в обозримом будущем мы будем свидетелями повсеместного признания Геноцида армян.

Аревик ЧИЛИНГАРЯН, "Голос Армении"

Международный конкурс "Армении – с любовью"

Армянская Региональная национально-культурная автономия Санкт-Петербурга объявляет в вузах Санкт-Петербурга конкурс "Армении – с любовью". Конкурс проходит в рамках программы мероприятий, посвященных 100-летию Геноцида армян.

В Санкт-Петербургской государственной художественно-промышленной академии имени А.Л. Штиглица: номинации скульптура, живопись, ковка.

В СПбГУ: номинации история, культура, правоведение, экономика. Конкурс проводится на трех факультетах вуза: Восточный факультет, Экономический факультет (информационное письмо и заявка), Институт истории.

В Санкт-Петербургской консерватории: номинация "Лучшее исполнение произведения армянских композиторов" (заявка).

Победители конкурсов получат возможность поехать в Армению в 2-недельное путешествие, во время которого они познакомятся со страной и творческими людьми.

Գոհար Մարտիրոսյանը Վալենտինա Մատվիենկոյի կողմից պարգեւատրվել է “Տպագրության եւ տեղեկատվության զարգացման համար” կրծքանշանով:

ԱՊՀ ՄԽՎ գարնանային նստաշրջանի շրջանակում Սանկտ-Պետերբուրգում Առաջին ալիքի սեփական թղթակից Գոհար Մարտիրոսյանը վեհաժողովի խորհրդի նախագահ Վալենտինա Մատվիենկոյի կողմից պարգեւատրվել է “Տպագրության եւ տեղեկատվության զարգացման համար” կրծքանշանով: Պարգեւը հանձնել է ՀՀ ԱԺ փոխնախագահ Էդուարդ Շարմազանովը:

Ապրիլի 24 Սուրբ Կատարինե եկեղեցում

Գոհար Մարտիրոսյան

Սանկտ-Պետերբուրգի սուրբ Կատարինե հայկական եկեղեցում առաջին անգամ ապրիլի 24-ին հոգեհանգստի փոխարեն գոհաբանական աղոթք վեր առաքվեց: Եկեղեցու հոգեւոր հովիվ Տեր Սարգիս քահանա Չոփուրյանը, դիմելով հավատացյալներին, նշեց, որ Հայոց Ցեղասպանության զոհերի սրբադասմամբ Հայ Առաքելական եկեղեցին հզորացավ մեկ ու կես միլիոն սրբերով:

Տեր Սարգիս քահանա Չոփուրյան, սուրբ Կատարինե եկեղեցու հոգեւոր հովիվ. «Այլեւս մենք իրենց համար ոչ թե հոգեհանգիստ պիտի անենք՝ խնդրելու բարեգութ Աստծո ողորմությունը, այլ պիտի հայցենք իրենց բարեխոսությունը:

Ներկաները ծաղիկներ խոնարհեցին եկեղեցու բակում տեղադրված խաչքարի մոտ: Սանկտ-Պետերբուրգի Հայ Առաքելական եկեղեցուն կից "Նոր սերունդ" երիտասարդական կազմակերպության նախաձեռնությամբ Նեւսկի պողոտայում ֆլեշմոբ անցկացվեց, որը կոչված էր հաստատելու. չնայած կրած տառապանքներին հայ ժողովուրդը մնացել է հյուրասեր եւ ընկերասեր:

Արտուշ Մելքոնյան, Սանկտ-Պետերբուրգի հայ ուսանողների միության անդամ. «Անցորդներին բաժանում ենք գինի, հայկական բրդուճ, ինչպես նաեւ տալիս ենք անմոռուկներ եւ հատուկ թերթիկներ, որոնց վրա գրված է Ցեղասպանության մասին եւ երբ, որ պետությունններն են ճանաչել:

Միջոցառման մասնակիցները Նեւսկիից ուղղվեցին Մարսյան դաշտ, որտեղ կայացավ Հայոց Ցեղասպանության 100-րդ տարելիցին նվիրված հանրահավաք:

День памяти жертв Геноцида армян в Санкт-Петербурге

24 апреля, в день памяти жертв Геноцида армян - самой трагической страницы новейшей истории нашего народа настоятель церкви Св. Екатерины Санкт-Петербурга о. Саркис Чопурян совершил благодарственный молебен, за которым последовало возложение венков и цветов к хачкару во дворе церкви. По окончании церемонии собравшиеся совершили шествие к Марсовому полю, где состоялся митинг под девизом «Помню и требую».

Выразить поддержку армянскому народу пришли представители разных общин Петербурга, в том числе греческой, ассирийской и еврейской. С трибуны с речами выступили политики и общественные деятели, в числе которых были депутаты Законодательного Собрания Борис Вишневский и Олег Нилов, глава армянской автономии Петербурга Карен Мкртчян, представители разнообразных диаспор.

«Геноцид не начался и не закачивался в 1915 году. Варварские проявления арменофобии проявлялись на территории Османской империи еще во второй половине 19 века. Весь мир сегодня вспоминает Геноцид армян, мы благодарны всем странам, которые его признали и осудили», – заявил руководитель армянской общины Санкт-Петербурга Карен Мкртчян.

Выступивший от партии "Яблока" Борис Вишневский сказал: «Если бы полтора миллиона погибших шли сплошным потоком от метро "Горьковская" до Марсова поля, они шли бы три дня. Таков масштаб армянской Катастрофы. Если бы тогда предотвратили эту Катастрофу – может быть, не было бы другой, двумя десятилетиями позднее. Самое страшное – быть равнодушными к преступлениям. И мы должны обещать погибшим: "Спите спокойно. Это не повторится".

Чтобы никогда, ни у какого народа на Земле не было своей Катастрофы».

Несмотря на ветреную погоду, на Марсовом поле собралось несколько тысяч человек. Люди приносили плакаты, армянские и российские флаги, флаги Нагорно-Карабахской республики, и держали в руках флажки с незабудками – символом армянского движения по признанию Геноцида армян. Митинг длился больше трех часов. После выступления официальных лиц на трибуну с небольшой речью мог подняться любой желающий.

«Мудрость в руках народа»

В Санкт-Петербургском государственном музее истории религии открылась выставка книг под названием «Мудрость в руках народа», посвященная истории и культуре армян, из собрания Музея истории религии, приуроченная к 100-летней годовщине Геноцида армян в Османской империи.

Организаторами выставки выступили Министерство культуры Российской Федерации, Государственный музей истории религии, Армянская Апостольская Церковь Санкт-Петербурга и Региональная армянская национально-культурная автономия Санкт-Петербурга.

Основу выставки составляют издания из уникальной коллекции книг конца XVIII – начала XXI вв., связанных с историей и культурой армянского народа, из собрания научной библиотеки музея. Самый ранний из представленных памятников – «Исповедание христианской веры Армянской Церкви» 1799 года издания. Преобладает церковная литература (богослужебные книги, жития святых и др.), что обусловлено спецификой музея. Многие книги имели небольшой тираж и давно стали библиографической редкостью. Уникальными являются издания с дарственными надписями, владельческими записями и экслибрисами. Особый интерес представляют книги, изданные мхитаристами на острове Сан-Ладзаро в Венеции.

Наряду с дореволюционными изданиями на выставке экспонируются книги XX века: художественная и краеведческая литература, издания по искусству и др. Ряд книг посвящен

трагическим событиям Геноцида армян в Османской империи.

Также на выставке представлены живописные и скульптурные произведения известных армянских художников Санкт-Петербурга из частных собраний. Ряд экспонатов предоставлен храмом Святой Екатерины Армянской Апостольской Церкви в Санкт-Петербурге.

Дополняют выставку аудиовизуальные материалы.

«Армянская цивилизация в зеркале великих культур»

24 апреля в большом зале Выставочного центра Союза художников Санкт-Петербурга открылась посвященная 100-летней годовщине Геноцида армян фотовыставка «Армянская цивилизация в зеркале великих культур», где были представлены фотоматериалы 1900-1912 гг. из Госфотоархива Института истории материальной культуры РАН.

Выставка, снабжённая великолепными иллюстрациями, представила панораму цивилизации Древней Армении. Литературная часть, основанная на трудах армянских историков и новейших исследованиях ряда европейских ученых, рассказала об основных этапах формирования армянского этноса и армянской цивилизации. Фотовыставка рассказала о возникновении христианства в Армении, а также про Геноцид армян. Она позволила составить представление об Армянской цивилизации, которая протекала во взаимодействии с великими культурами Шумера, Ассирии, Хеттского царства, Вавилона, Персии, Греции, Рима и Византии. Зритель узнал о важнейших археологических исследованиях XIX-XX веков в Малой Азии, открывших изумленному миру «зримые страницы» далекого прошлого, позволяющего осмыслить культуру Армении.

В экспозиции использованы архивные материалы, фотографии и тексты Бориса Баратова.

Հայոց Ցեղասպանության 100-ամյակին նվիրված համերգ Մարիինյան թատրոնում

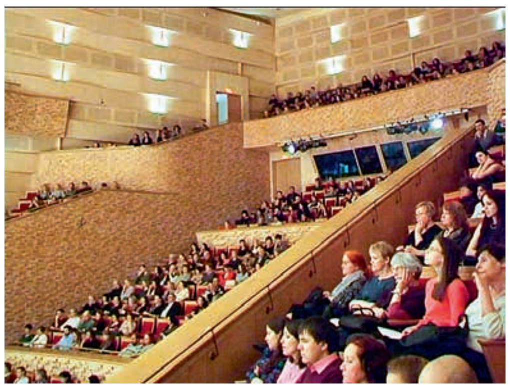

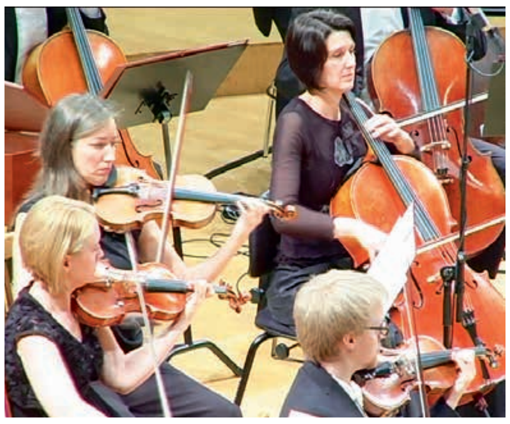

Գոհար Մարտիրոսյան

Հայոց Ցեղասպանության 100-ամյակի միջոցառումներին միացավ Մարիինյան թատրոնը: Մեծ Եղեռնի զոհերի հիշատակին նվիրված համերգով հանդես եկավ թատրոնի լարային նվագախումբը՝ խմբավար Անտոն Գակկելի գլխավորությամբ: Համերգի նախաձեռնողներից էին մենակատարներ Մարիա Ֆեդոտովան եւ Պոլինա Օսետինսկայան, ում անմիջական մասնակցությամբ էլ կազմվել է ծրագիրը:
Պոլինա Օսետինսկայա, Ռուսաստանի վաստակավոր արտիստուհի. «Պատմական այս իրողության մասին պետք է խոսել եւ ողջ աշխարհի ուշադրությունը հրավիրել դրա վրա: Ցավոք, անհնար է օգնել կոտորված ընտանիքներին եւ նրանց հարազատներին, անհնար է չափել Ցեղասպանության արդյունքում մարդկանց ապրած ցավը: Կարելի է միայն ձեռք մեկնել, ուստի ես այս պահին հայ ժողովրդի կողքին եմ, որպես մայր սրտին շատ մոտ եմ ընդունում նրա ցավը: Այս նախագծին մասնակցելն ինձ համար մեծ պատիվ ու մեծ պատասխանատվություն է»:
Համերգի ընթացքում հնչեցին Կոմիտասի, Բախի, Բարբերի, Չայկովսկու ստեղծագործություններ, կայացավ լատվիացի կոմպոզիտոր Գեորգս Պելեցիսի՝ ալտի, դուդուկի եւ լարային նվագախմբի համար գրված “Աշուղի” ստեղծագործության համաշխարհային պրեմիերան: Դուդուկի պարտիան կատարեց միջազգային փառատոնների դափնեկիր Կարեն Սարգսյանը:
Խմբավար Անտոն Գակկելի կարծիքով, արվեստի լեզուն աշխարհին Հայոց Ցեղասպանության մասին պատմելու համար ամենազորեղ գործիքն է, եւ այն, բարեբախտաբար, թարգմանության կարիք չունի:
Անտոն Գակկել. «Մարդկությունը պետք է դասեր քաղի կատարվածից: Անկախ նրանից, ճանաչում է իր մեղքը գլխավոր հանցագործը, թե ոչ, ողջ մարդկությունը գիտի այդ մասին եւ հույս ունի, որ դա չի կրկնվի: Դրան է ուղղված Հայաստանի կառավարության “100 համերգ” հիանալի նախագիծը: Ես շատ հպարտ եմ, որ մենք էլ կարողացանք դրա մասնակիցը դառնալ»:
Համերգը կայացավ Հայոց Ցեղասպանության 100-ամյակի միջոցառումները համակարգող պետական հանձնաժողովի աջակցությամբ:

«Հայկական ավանդական մշակույթի աշխարհը»

Գոհար Մարտիրոսյան

Ռուսաստանի ազգագրական թանգարանում բացվել է «Հայկական ավանդական մշակույթի աշխարհը» խորագրով ցուցահանդեսը և կայացել «Արևմտյան Հայաստանի մշակութային ժառանգությունը» կատալոգի շնորհանդեսը: Միջոցառումը մաս է կազմում Սանկտ Պետերբուրգի հայ համայնքի՝ Հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարելիցին նվիրված միջոցառումների ծրագրի եւ իրականացվել է ՀՀ կառավարության և մշակույթի նախարարության, ՌԴ մշակույթի նախարարության, Ռուսաստանի ազգագրության թանգարանի, «Հայ ոսկերիչների հիմնադրամի» աջակցությամբ:
Ցուցահանդեսի շրջանակում առաջին անգամ ներկայացվել են Ռուսաստանի ազգագրության թանգարանում պահվող հայկական հարուստ հավաքածուի եզակի ցուցանմուշները՝ Միլլերի հավաքածուից:
Կարեն Մկրտչյան, Սանկտ-Պետերբուրգի հայկական մշակութային ինքնավարության նախագահ. «Ծրագիրը Ցեղասպանության 100-ամյա տարելիցին նվիրված շարունակվելու է մինչեւ դեկտեմբեր 2015թ-ի: Կան գիտաժողովներ, կան փառատոններ, կան ցուցահանդեսներ, համերգներ: 40-ից ավելի միջոցառումներ են ներգրավված»:
Ցուցահանդեսին ներկայացված են 1904թ-ից առ այսօր հավաքված ցուցանմուշներ, մեծ մասը պահոցից առաջին անգամ է դուրս բերվել:
Լուսինե Ղուշչյան, Ռուսաստանի Ազգագրական թանգարանի ավագ գիտաշխատող. «Ցուցահանդեսի կենտրոնը դա հայոց եկեղեցին է: Փորձել ենք ցույց տալ Հայոց աշխարհի տարբեր տեղերի մշակույթը, ինչքանով են տարբերվել իրարից, ինչքանով են մոտիկ իրար»:
Կարեւորագույն ցուցանմուշները ռուս անվանի ազգագրագետ Ալեքսանդր Միլլերի՝ 1916 թ. Վանում և Վասպուրականում հավաքագրած հայերի նյութական մշակույթի հավաքածուից են: Հայ ոսկերիչների համաշխարհային միության աջակցությամբ դրանք ամփոփվել են «Արևմտյան Հայաստանի մշակութային ժառանգությունը» կատալոգում:
Պիեր Աքքելյան, Հայ ոսկերիչների համաշխարհային միության բարեգործական հիմնադրամի նախագահ. «1916-ին ռուսական զորքերը երբ մտան Վասպուրականի շրջանը ինքը ցարի հրամանով գնաց եւ սկսեց իրեր վերցնել, որպեսզի հայ ազգը կարողանան ներկայացնել թանգարաններում մեջ: Շատ կարեւոր գործ էր արել: Ամեն մեր հայ ազգի զավակներուն պես, մենք ամենքս ալ ջարդերուն ազատված ենք, այստեղի հավաքածուն էլ ջարդերուն ազատված, նույնանման են»:
Միջոցառմանը մասնակցեց նաեւ ՀՀ Նախագահի աշխատակազմի ղեկավար, Հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարելիցին նվիրված միջոցառումների համակարգող Վիգեն Սարգսյանը:
Վիգեն Սարգսյան, ՀՀ Նախագահի աշխատակազմի ղեկավար, Հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարելիցին նվիրված միջոցառումները համակարգող. «Ցեղասպանությունից հետո հայ ժողովրդի վերածննդի կարեւոր մասն էր մշակույթի վերածնունդը: Դա հնարավոր դարձավ հենց այն անձանց շնորհիվ, ովքեր այդ դժնդակ տարիներին կարողացան հավաքել եւ պահպանել այն, ինչից փորձում էին զրկել հայ ժողովրդին: Այս հավաքածուի ակունքներում կագնած պրոֆեսոր Միլլերը հսկայական ներդրում ունի այն մշակութային շերտի պահպանման մեջ, որի ոչնչացմանն էր ուղղված Ցեղասպանության հանցանքը»:
Օլգա Կազանսկայա, Սանկտ-Պետերբուրգի փոխնահանգապետ. «Չենք հոգնում կրկնել, որ Օսմանյան կայսրությունում Հայոց Ցեղասպանությունը քաղաքակրթային խոշորագույն աղետներից էր, որովհետեւ հայ ժողովրդի ներդրումը համաշխարհային քաղաքակրթության մեջ հսկայական է»:
Հայ ժողովրդին իրենց զորակցությունը հայտնեցին նաեւ Արտաքին կապերի գծով քաղաքային կոմիտեի նախագահ Եվգենի Գրիգորյեվը, Ռուսաստանի Ազգագրական թանգարանի տնօրեն Վլադիմիր Գրուսմանը, քաղաքային խորհրդարանի պատմագավոր Վիտալի Միլոնովը, ով Սանկտ-Պետերբուրգում ապրիլի 24-ը Հայոց Ցեղասպանության զոհերի հիշատակման օր հռչակելու օրինագծի հեղինակն է: Սանկտ-Պետերբուրգի Հայ առաքելական եկեղեցու մշակութային կենտրոնին կից Երիտասարդական սիմֆոնիկ նվագախումբը՝ Միհրան Աղաջանյանի գլխավորությամբ, կատարեց Օհան Դուրյանի “Կոմիտասյանը”:
Այնուհետեւ միջոցառման մասնակիցները ծանոթացան ցուցահանդեսի նյութերին:

Հայոց Ցեղասպանության 100-րդ տարելիցին նվիրված համերգ Տավրիդյան պալատում

Գոհար Մարտիրոսյան

Ռուսաստանի վաստակավոր արտիստուհի Մարիա Սաֆարյանցի գլխավորած «Սանկտ-Պետերբուրգի դղյակներ» միջազգային հիմնադրամը՝ քաղաքի հայ համայնքի եւ եկեղեցու օժանդակությամբ կազմակերպել էր Հայոց Ցեղասպանության 100-րդ տարելիցին նվիրված համերգ: Տավրիդյան պալատի շքեղ Եկատերինյան դահլիճում հնչեցին Բարբերի, Սպենդիարյանի, Մոցարտի, Խաչատրյանի, Դոնիցետիի ստեղծագործությունները:
Տավրիդյան պալատում կրկին հիշատակեցին Հայոց Ցեղասպանության անմեղ զոհերին:
Մարիա Սաֆարյանց, "Սանկտ-Պետերբուրգի դղյակներ" հիմնադրամի ղեկավար. «Նման նախաձեռնություններով պետք է հանդես գա յուրաքանչյուր հայ, ով այսպիսի հնարավորություն ունի: Պետք է օգտագործենք մեր ունեցած մեծ ներուժը:
Ողջ երեկո բեմում էր "Տավրիդյան" միջազգային սիմֆոնիկ նվագախումբը՝ դիրիժոր Միխաիլ Գոլիկովի ղեկավարությամբ: Երեկոյին հայկական ոգի հաղորդեցին դուդուկահար Խաչատուր Սարկիսյանցը եւ Ալ. Սպենդիարյանի անվան Օպերայի եւ բալետի ազգային ակադեմիական թատրոնի մենակատար Պերճ Քարազյանը:
Պերճ Քարազյան. «Հայաստանի լավագույն բարեկամներից Ռուսաստանում, արվեստի մայրաքաղաքում մեկ անգամ եւս անգամ եւս անդրադառնալ, մեկ անգամ եւս շեշտել, բարձրաձայնել, մարդկանց ծանոթացնել շատ կարեւոր եմ համարում:
Սիմոն Զանչինի, ակորդեոնահար. «Պատմական նման իրադարձությունները կրկնվելու հատկություն ունեն: Գուցե ոչ նույն տարածաշրջանում, բայց աշխարհի մեկ այլ կետում դա այժմ կրկնվում է, ուստի շատ կարեւոր է մարդկանց իրազեկել դրանց մասինե:
Քաղաքային իշխանությունների անունից հայ ժողովրդին իր զորակցությունը հայտնեց փոխնահանգապետ Օլգա Կազանսկայան:
Օլգա Կազանսկայա. «Սիրելի հայ բարեկամներ, այս տխուր օրերին մենք ձեր կողքին ենք: Հպարտ ենք, որ ապրիլի 24-ին, երբ հիշելու ենք բյուրավոր անմեղ զոհերին, Ռուսաստանի նախագահը ձեզ հետ միասին ծաղիկներ կխոնարհի Հայոց Ցեղասպանության զոհերի հուշահամալիրի մոտե:
Հրայր Կարապետյան, Սանկտ-Պետերբուրգում ՀՀ Գլխավոր հյուպատոս. «Մեր երախտիքն ենք հայտնում այն պետություններին եւ միջազգային կազմակերպություններին, որոնք

քաղաքական արիություն են ունեցել ճանաչելու եւ դատապարտելու Հայոց Ցեղասպանությունը՝ որպես մարդկության դեմ սարսափելի հանցանք, եւ այսօր շարունակում են իրավական քայլեր ձեռնարկել այդ ուղղությամբե:
Միջոցառման ընթացքում ընթերցվեց նաեւ Սանկտ-Պետերբուրգի միտրոպոլիտ Վարսոնոֆիի ուղերձը ներկաներին:

"Ռուսական բարեգործությունը եւ Հայաստանը 1915-23 թթ-ին"

Գոհար Մարտիրոսյան

Ապրիլի 1-22-ը Սանկտ-Պետերբուրգում՝ Ռուսաստանի ազգային գրադարանում գործում էր "Ռուսական բարեգործությունը եւ Հայաստանը 1915-23թթ-ին" ցուցահանդեսը: Այն նվիրված է Հայոց Ցեղասպանության զոհերի հիշատակին: Ցուցադրության մաս են կազմում Ռուսաստանում բարեգործական կոմիտեների գործունեությանը նվիրված եզակի փաստաթղթեր, հայերեն եւ ռուսերեն հրատարակությունները՝ գրադարանի ֆոնդերից: Մասնավորապես, միջոցներ հավաքելու եւ արեւմտյան Հայաստանում տեղի ունեցող իրադարձություններին ուշադրություն հրավիրելու նպատակով 1915-16թթ-ին հրատարակված ամսագրեր, հայ փախստականների օգտին նվիրատվություն անելու՝ Պետրոգրադի բնակիչներին ուղղված կոչը, բարեգործական ընկերությունների կանոնադրություններ, փախստականների ցուցակներ, հանգանակված միջոցների մասին զեկույցներ եւ այլն:
Մեջտեղից կիսված խաչքարը խորհրդանշում է ցեղասպանի յաթաղանով խողխողված հայի ճակատագիրը: Այն ցուցահանդեսի ջրբաժանն է: Համակարգող Եկատերինա Մելնիկովայի խոսքով, խաչքարի մի կողմում բուն Ցեղասպանությանն առնչվող նյութեր են, սպանված հայ գրողների գրքեր, իսկ մյուս կողմում՝ Եղեռնի տարիներին իրականացված ռուսական բարեգործության պատմությունը:
Անտոն Լիխոմանով, Ռուսաստանի ազգային գրադարանի տնօրեն. «Մեզ մոտ պահվում է 1915թ-ին առնչվող գրականության հսկայական ծավալ: Բնական է, որ տուժածներին նախ օգնում էին հարուստ հայերը, սակայն ռուս մտավորականությունը եւս անմասն չէր: Հայոց Ցեղասպանությունը նորագույն պատմության առաջին կազմակերպված ցեղասպանությունն էր, որի մասին մոռանալ չի կարելի: Կարծում եմ, վաղ թե ուշ թուրքական կառավարությունը կգիտակցի, որ պետք է մի կողմ դնի բարդույթներն ու ընդունի իր հանցանքը»:
Շուշաննա Ժարկո, Ռուսաստանի ազգային գրադարանի ազգային լեզուների բաժնի վարիչ. «Ցուցահանդեսը պատրաստման փուլում արդեն մեծ հետաքրքրություն էր առաջացնում: Առավոտից հետեւում էի, ինչպես են ընթերցողները կանգ առնում եւ ուսումնասիրում նյութերը, որոնք բավականին հազվադեպ են ցուցադրվում: Այստեղ ներկայացված են Ցեղասպանության հետեւանքով տուժած հայերին օգնելու նպատակով Ռուսաստանում ստեղծված հասարակական կազմակերպությունների նյութեր»:
Միջոցառումը կազմակերպել էր Ռուսաստանի Ազգային գրադարանը՝ Սանկտ-Պետերբուրգի հայ առաքելական եկեղեցու, ՀՀ Գլխավոր հյուպատոսության եւ հայկական մշակութային ինքնավարության հետ համատեղ:
Հրայր Կարապետյան, Սանկտ-Պետերբուրգում ՀՀ Գլխավոր հյուպատոս. «Ես կարծում եմ, իր տեսակի մեջ սա առաջին ցուցահանդեսն էր այն իմաստով, որ շատ չուսումնասիրված թեմա է, թե ռուսական բարեգործությունը ինչպես է վերաբերվել Հայոց Ցեղասպանությանը եւ այսօրվա ցուցադրվող նյութերը այս իմաստով նախադեպը չունեն»:
Համայնքը գրադարանին նվիրեց հայկական մշակույթի կոթողները ներկայացնող երկու ալբոմ: Գլխավոր հյուպատոս Հրայր Կարապետյանն ընծայեց "Հավատամք" հայկական թերթի գլխավոր խմբագիր Արմեն Մեռուժանյանի հեղինակած եւ բարերար Հրաչյա Պողոսյանի ջանքերով հրատարակված գրքեր, որոնք պատմում են Մեծ Հայրենականի տարիներին Լենինգրադի պաշտպանությանը հայերի մասնակցության, ինչպես նաեւ Պետերբուրգի հետ կապված հայ զորավարների մասին:
Ցուցահանդեսի բացումից հետո պատվավոր հյուրերը՝ տնօրենի ուղեկցությամբ այցելեցին հայկական ֆոնդի պահոցները, ծանոթացան այնտեղ գտնվող հարուստ հավաքածուին:
Ռուսաստանի ազգային գրադարանի ազգային լեզուների բաժնի հայկական ֆոնդում պահպանվում է ավելի քան 65 000 գիրք: 1923-1799թթ-ին տպագրված գրքերը պահվում են այս չհրկիզվող պահարանում: Դրանցից ամենահնատիպը 1623թ-ին Հռոմում հրատարակված այս այբուբենն է:

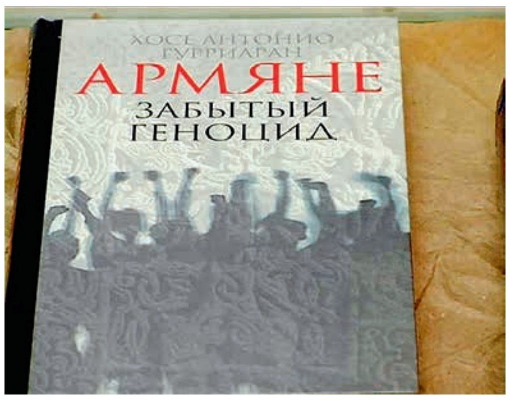

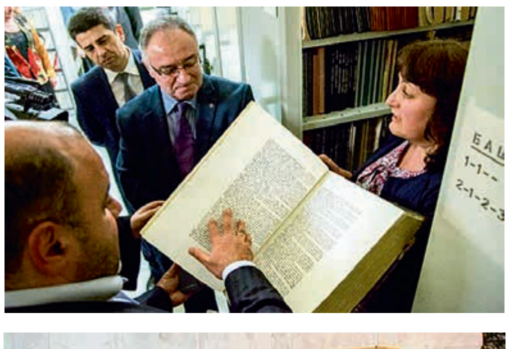

"Կոմիտաս. Լույս բարեբեր"

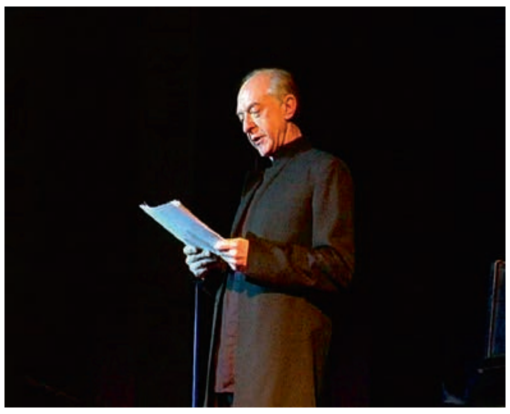

Գոհար Մարտիրոսյան

Հայոց Ցեղասպանության 100-րդ տարելիցի միջոցառումների շրջանակում Սանկտ-Պետերբուրգում կայացել է "Կոմիտաս. Լույս բարեբեր" երաժշտա-դրամատիկական ներկայացման պրեմիերան: Ռեժիսորներ Համլետ Հայրապետյանի եւ Իվան Լատիշեւի ներկայացման համար պիեսը գրել է թատերագիր Անուշ Ասլիբեկյանը, երաժշտական ձեւավորմամբ զբաղվել է կոմպոզիտոր եւ երաժիշտ Վահան Արծրունին, իսկ դերերում՝ ռուս տաղանդաշոր դերասաններ են, որոնք հայի ցավը փոխանցելու իրենց ունակությամբ ցնցել են թե հանդիսատեսին, թե թիմակիցներին:
Կոմիտասյան բարեբեր լույսն իր շողերը սփռեց Ռուսաստանի Հյուսիսային մայրաքաղաքի վրա: Հայոց Ցեղասպանության 100-ամյակի միջոցառումների շրջանակում Սանկտ-Պետերբուրգում կայացավ Վարդապետի մահվան 80-րդ տարելիցին նվիրված հայ-ռուսական ներկայացման պրեմիերան, որի գաղափարը պատկանում է պետերբուրգաբնակ ռեժիսոր Համլետ Հայրապետյանին:
Համլետ Հայրապետյան, ռեժիսոր, պրոդյուսեր. «Ես երբեք չէի մտածում, որ կարող է Կոմիտասի մասին մի լուրջ բան անեմ, քանի որ համարում եմ, որ այդպիսի սուրբ մարդկանց մասին լուրջ գործ անելիս անպայման պիտի աստվածային թույլտվություն ունենաս»:
Բեմականացման համար պիես գրելու առաջարկով նա դիմեց արձակագիր եւ դրամատուրգ Անուշ Ասլիբեկյանին, ով իր ստեղծագործության մեջ ջանացել է ներկայացնել Կոմիտասի կյանքի բոլոր նշանակալից դրվագները:
Անուշ Ասլիբեկյան, արձակագիր, դրամատուրգ. «Կարծում եմ, այս փոքր պալիտրայով պիեսի մենք կարողացանք ընդհանուր պատկերացում տալ այս մեծ հայի հանճարեղ կյանքի եւ ստեղծագործության մասին եւ որն ամենակարեւորն է. թեեւ բուն պիեսն ամբողջությամբ ցեղասպանության մասին չէ, բայց ամբողջությամբ նվիրում է եւ հիշատակ այս տարելիցին»:
Ներկայացման երաժշտական ձեւավորմամբ զբաղվել է անվանի կոմպոզիտոր եւ երգիչ Վահան Արծրունին:
Վահան Արծրունի, կոմպոզիտոր, երգիչ. «Մենք աշխատեցինք անել այնպես, որ կոմիտասը հնարավորին չափով ամբողջ ծավալով ներկայացվի, եւ որպես երաժիշտ, եւ որպես բանաստեղծ, եւ ամբողջ ներկայացման ընթացքում այդ հատվածները երաժշտական միահյուսվում են ընդհանուր ընթացքին պիեսի, որը ներկայացնում է կյանքի պատմությունը Կոմիտասի»:
Կոմիտասի հոգեւոր երաժշտությունը կատարում է Սանկտ-Պետերբուրգի սուրբ Կատարինե հայկական եկեղեցու երգչախումբը:
Աշխարհիկ երգերը հանդիսատեսին է ներկայացնում երգչուհի Հասմիկ Բաղդասարյանը: Վահան Արծրունին գործողությանն է միահյուսել նաեւ վարդապետի բանաստեղծությունների հիման վրա իր գրած շարքից մի քանի երգ:
Հանդիսատեսն առանձնապես ցնցված էր ռուս դերասանների՝ հայ ազգի ցավը բեմում հմտորեն խաղալու ունակությամբ:
Վալերի Կուխարեշին, ՌԴ ժողովրդական արտիստ. «Հայ ժողովրդի այս հանճարեղ զավակի ճակատագիրը, կարծում եմ, հետաքրքիր կլինի բոլորին, քանզի, ացնելով բազմաթիվ փորձությունների միջով, նա նմաց մարդ, որը լույս էր բերում ողջ աշխարհին»:
Ներկայացման ստեղծմանն աջակցել են Սանկտ-Պետերբուրգի հայկական եկեղեցին, քաղաքում ՀՀ Գլխավոր հյուպատոսությունը, հայ համայնքն ու հոգաբարձուների խորհուրդը: Պրեմիերային ներկա էին նաեւ Սանկտ-Պետերբուրգում գտնվող ԱԺ պատվիրակության անդամներ՝ փոխնախագահ Էդուարդ Շարմազանովի գլխավորությամբ:

"Դլե Յաման"

Գոհար Մարտիրոսյան

Արվեստի տաղանդավոր գործիչների միջազգային թիմը Մեծ Եղեռնի մասին նպատմեց պարի լեզվով: Հայոց Ցեղասպանության 100-րդ տարելիցի միջոցառումների շրջանակում Սանկտ-Պետերբուրգում կայացավ "Դլե Յաման" ներկայացման պրեմիերան: Բեմականացմանը մասնակցել են Սանկտ-Պետերբուրգի "Հայաստան" պարային համույթը, տարբեր ազգերի պարողներ եւ երաժիշտներ, Երեւանից ժամանել է ժողովրդական ճանաչված երգչուհի Անուշ Արշակյանը:
Նաիրա Խաչատրյան, ներկայացման գեղարվեստական ղեկավար. «Հայկական սփյուռքը ողջ աշխարհում Հայոց Ցեղասպանության 100-րդ տարելիցին նվիրված միջոցառումներ է կազմակերպում: Այստեղ՝ Սանկտ-Պետերբուրգում, մենք այդ իրադարձությանը նվիրված ներկայացում ենք պատրաստել: Շատ ուրախալի է, որ բեմականացման մեջ ներգրավված են ոչ միայն հայ, այլեւ այլ ազգությունների դերասաններ՝ վրացիներ, ռուսներ, թաթարներ եւ անգամ կորեացիներ»:
Պետերբուրգյան "Մյուզիք-Հոլլ" թատրոնում հավաքվածներին ներկայացումից առաջ ողջունեցին Սանկտ-Պետերբուրգի սուրբ Կատարինե հայկական եկեղեցու հոգեւոր հովիվ Տեր Սարգիս քահանա Չոփուրյանը եւ Հայկական մշակութային ինքնավարության ղեկավար Կարեն Մկրտչյանը:
Կարեն Մկրտչյան, Սանկտ-Պետերբուրգի Հայկական մշակութային ինքնավարության ղեկավար. «Ուզում եմ շնորհակալություն հայտնել մեր բարեկամներին, ովքեր մեր կողքին էին բոլոր միջոցառումների ընթացքում: Այսօր էլ դահլիճում ներկա են մեր վրացի եղբայրները, Հունաստանի եւ Կիպրոսի գլխավոր հյուպատոսները, այլ ազգային համայնքների ղեկավարներ»:
Առաջին բաժնում հանդիսատեսին ներկայացվում են հայ ժողովրդի պատմության ամենադժնդակ օրերը:
Գլխավոր դերակատար Էդուարդ Խայրուլինը, ով ազգությամբ թաթար է, կիսվում է բեմականացման մեջ խաղալու առանձնահատկություններով:
Էդուարդ Խայրուլին, պարող. «Մենք՝ դերասաններս, ցավ եւ տառապանք խաղալուն սովոր ենք, բայց դա մեզ համար անհետ չի անցնում: Ներկայացման հաջորդ օրը ներքին մի տեսակ ցնցում ես զգում, ուստի հոգեբանորեն դա հեշտ չէ»:
Ներկայացման երկրորդ մասին իրենց մասնակցությունն են բերել քաղաքի առաջատար պարային կոլեկտիվները՝ հրեական, ռուսական, վրացական, դաղստանյան, հայկական, ինչպես նաեւ ճանաչված ջութակահար Տիգրան Պետրոսյանը, դուդուկահարների համույթը եւ իհարկե, երգչուհի Անուշ Արշակյանը:

Հայ ժողովուրդը թեւակոխում է Ցեղասպանության ժխտումը քրեականացնելու համար պայքարի փուլ

Գոհար Մարտիրոսյան

ԱՊՀ Միջխորհրդարանական վեհաժողովն ու ՀՀ Ազգային ժողովն ապրիլի 19-ին Տավրիդյան պալատում կազմակերպել էին Հայոց Ցեղասպանության 100-րդ տարելիցին նվիրված միջոցառում, որին ներկա էին ԱՊՀ ՄԽՎ խորհրդի Գլխավոր քարտուղար Ալեքսեյ Սերգեեւը, ՀՀ ԱԺ փոխնախագահ Էդուարդ Շարմազանովը, ԱՊՀ ՄԽՎ-ում ՀՀ ԱԺ ներկայացուցիչ, վեհաժողովի խորհրդի Գլխավոր քարտուղարի տեղակալ Հայկ Չիլինգարյանը, վեհաժողովում ԱՊՀ պետությունների խորհրդարանների, հայ համայնքի ներկայացուցիչներ, Սանկտ-Պետերբուրգում ՀՀ Գլխավոր հյուպատոս Հրայր Կարապետյանը, քաղաքի Սուրբ Կատարինե հայկական եկեղեցու հոգեւոր հովիվ տեր Սարգիս քահանա Չոփուրյանը, Երեւանի քաղաքապետարանի ներկայացուցչության ղեկավար Արմենակ Կարապետյանը:

Հավաքվածներին ուղղված խոսքում ՀՀ ԱԺ փոխնախագահ Էդուարդ Շարմազանովը շեշտեց, որ 1944թ-ին շրջանառության մեջ դնելով "ցեղասպանություն" եզրույթը, լեհ իրավաբան Ռաֆայել Լեմկինն ի նկատի է ունեցել հենց 20-րդ դարասկզբին մարդկության դեմ իրագործած առաջին հանցանքը՝ Հայոց Մեծ Եղեռնը: Նա նշեց նաեւ, որ ապրիլի 24-ից հետո հայ ժողովուրդը թեւակոխում է Ցեղասպանության ժխտումը քրեականացնելու համար պայքարի փուլ, քանզի ժխտումը ցեղասպանությանը հավասարազոր հանցանք է:

Էդուարդ Շարմազանով, ՀՀ ԱԺ փոխնախագահ. «Քանի դեռ Թուրքիան եւ համաշխարհային հանրությունը չեն ճանաչել Հայոց Ցեղասպանությունը, մեծ է վտանգը, որ նման հանցանքները կկրկնվեն: Հիտլերն ու Մուսոլինին չակերտավոր "լավ" ուսուցիչներ են ունեցել: Դրանք էին Թալեաթը, Էնվերը, Ջեմալը եւ երիտթուրքական կուսակցությունը: Եթե 20-րդ դարասկզբին համաշխարհային հանրությունը ճանաչեր Հայոց Ցեղասպանությունը, վստահ եմ, ֆաշիզմն ու նացիզմը չէին լինի: Քանի դեռ այն ճանաչված չէ, մարդկության դեմ հանցանքները շարունակվելու են»:

Սանկտ-Պետերբուրգի Սուրբ Կատարինե եկեղեցու հոգեւոր հովիվ տեր Սարգիս քահանա Չոփուրյանը նշեց, որ հայ ժողովուրդը շարունակելու է պայքարել հանուն արդարության եւ Թուրքիայից զղջում ակնկալել: Իսկ ԱՊՀ ՄԽՎ-ում ՀՀ ԱԺ ներկայացուցիչ, վեհաժողովի խորհրդի Գլխավոր քարտուղարի տեղակալ Հայկ Չիլինգարյանը ներկաների հետ խոսեց Հայոց Ցեղասպանության հետ կապված պատմական իրողությունների մասին:

Հայկ Չիլինգարյան, ԱՊՀ ՄԽՎ-ում ՀՀ ԱԺ ներկայացուցիչ, վեհաժողովի խորհրդի Գլխավոր քարտուղարի տեղակալ. «Այսօր ներկա էին ՄԽՎ-ում ԱՊՀ պետությունների խորհրդարանների ներկայացուցիչները, եւ հուսով եմ, սա եւս մեկ հիշեցում եւ քայլ կլինի նրանց կողմից, որպեսզի իրենց պառլամենտներում մեկ անգամ եւս բարձրացնեն հարց, որ հայոց Ցեղասպանությունն իրոք իրողություն է եղել եւ անհրաժեշտ է ընդունել, որպեսզի ապագայում չկրկնվեն նման ոճրագործությունները»:

Հրայր Կարապետյան, Սանկտ-Պետերբուրգում ՀՀ Գլխավոր հյուպատոս. «Ես այսօրվա միջոցառումը շատ եմ կարեւորում այն միջոցառումների շրջանակում, որ այս օրերին տեղի են ունենում Սանկտ-Պետերբուրգում: Դրանք բազմաթիվ են: Սա առաջին միջոցառումն է Տավրիկյան սքանչելի պալատում: Եւ կարեւորում եմ նրանով, որ այստեղ միավորված են ԱՊՀ բոլոր երկրների պատգամավորները»:

Միջոցառման համերգային մասում հանդես եկավ միջազգային մրցույթների դափնեկիր, երգեհոնահար Գարրի Եփրիկյանը, ով կատարեց Բախի, Կոմիտասի, Բրամսի եւ Ալան Հովհաննեսի ստեղծագործություններ: Համերգի հայկական ոգին ընդգծեց Սանկտ-Պետերբուրգի "ԴՈՒԴՈՒԿ-ՔԱՌՅԱԿ" համույթի ելույթը՝ Կոմիտասի եւ Եկմալյանի ստեղծագործություններով:

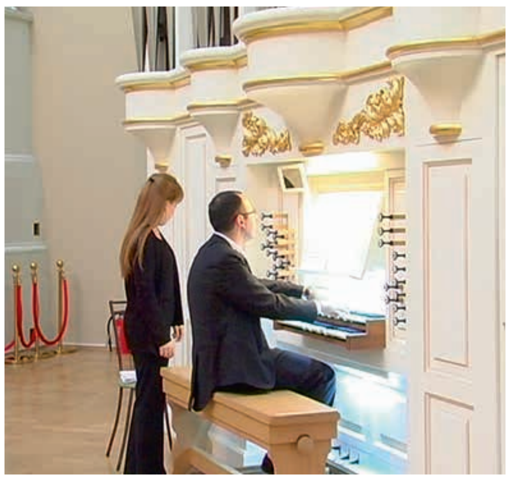

Վիկտոր Ալեքսանդրովի ստեղծագործությունների ժողովածուի շնորհանդեսը

Գոհար Մարտիրոսյան

Սանկտ-Պետերբուրգի Հայ Առաքելական եկեղեցուն կից "Նոր սերունդ" երիտասարդական կազմակերպության նախաձեռնությամբ եկեղեցու "Վերնատուն" մշակութային կենտրոնում կազմակերպվել էր բանաստեղծ Վիկտոր Ալեքսանդրովի ստեղծագործությունների երկրորդ ժողովածուի շնորհանդեսը: Գիրքն ամբողջությամբ նվիրված է Արցախին, իսկ բանաստեղծի առաջին ժողովածուն կրում էր "Հայաստան. Ցեղասպանությունից մինչեւ միացում" խորագիրը:

"Արցախ. ցավ եւ հաղթանակ" այս խորագրի ներքո լույս է տեսել պետերբուրգաբնակ բանաստեղծ Վիկտոր Ալեքսանդրովի ստեղծագործությունների երկրորդ ժողովածուն: Այն հանրությանը ներկայացվեց Սանկտ-Պետերբուրգի Հայ Առաքելական եկեղեցու "Վերնատուն" մշակութային կենտրոնում: Միջոցառումը, որ նախաձեռնել էր եկեղեցուն կից "Նոր սերունդ" երիտասարդական կազմակերպությունը, սկսվեց մեկ րոպե լռությամբ՝ ի հիշատակ մարտի 19-ին ադրբեջանական դիվերսիայի արդյունքում զոհված հայ զինծառայողների:

Իր երկրորդ ժողովածուի լույս ընծայումը բանաստեղծը նվիրել է Հայոց Ցեղասպանության 100 եւ Արցախյան ազատամարտի 25–ամյակներին:

Վիկտոր Ալեքսանդրով, բանաստեղծ. «Ողջ աշխարհը, բանական ողջ մարդկությունը պետք է ճանաչի Ցեղասպանությունը եւ Թուրքիային ստիպի պատասխան տալ իր արարքի համար՝ ընդհուպ մինչեւ դիվանագիտական եւ առեւտրային հարաբերությունների խզում, երկրի հանդեպ պատժամիջոցների կիրառում»:

Հայ ժողովրդի հանդեպ սերը, բանաստեղծի խոսքով, սկիզբ է առել արցախցի իր կնոջ հանդեպ սիրուց՝ դրդելով ուսումնասիրել նաեւ հայոց պատմությունը: Կինը՝ էլմիրան, շնորհանդեսին ընթերցեց իր հայրենի քաղաքին՝ Ստեփանակերտին, ամուսնու նվիրած բանաստեղծությունը: Ժողովածուի էջերում տեղ են գտել նաեւ ստեղծագործություններ, նվիրված արցախյան ազատամարտի հերոսներերին, կռվի դժվարին եւ հաղթական պահերին:

Հրայր Կարապետյան, Սանկտ-Պետերբուրգում ՀՀԳլխավորհյուպատոս.«Միզարիամանահրաշ գրքույկ է տպագրվել բանաստեղծությունների, որտեղ կարծես թե ամբողջ արցախյան ազատամարտի պատմությունով ես անցնում եւ աչքիդ անցնում է այդ պատմությունը, Մոնթեին ես տեսնում, Շահեն Մեղրյանին, եւ մնացած մեր ֆիդայիններին»:

Լեւոն Աղյան, գրող. «Ինձ համար գեղեցիկ է հենց այն հանգամանքը, որ Վիկտոր Ալեքսանդրովը շարունակում է ռուս գրականության բարձրագույն ավանդները, այն անավդը, որ ռուս բանաստեղծները, ռուս գրողները իրենց ստեղծագործությունները նվիրում էին Հայաստանին, սկսած Մաքսիմ Գորկուց, սկսած Վալերի Բրյուսովից, Վեսելովսկուց, մինչեւ Պետրովիխ, մինչեւ Զվյագինցեվ, եւ այլն: Այն, որ ինքը այդ ավանդը շարունակում է, հենց մենակ դրա համար արժե ողջունել Վիկտոր Ալեքսանդրովին, որպես բանաստեղծի, որպես մարդու, որպես մեր ժողովրդի շահերի պաշտպան»:

Ալեքսանդրովը նշում է, որ իր ստեղծագործության հիմնական նպատակն է հայ-ռուսական հարաբերությունների ամրապնդումը, պատմական արդարության ճանաչման համար պայքարում եղբայրական հայ ժողովրդին աջակցությունը:

Мы разные – в этом наше богатство. Мы вместе – в этом наша сила!

Где бы мы ни находились, нас всегда окружают люди разных национальностей. Вот и в нашем 1 «Ж» классе лицея № 369 Красносельского района Санкт-Петербурга среди мальчиков оказался весёлый и любознательный армянский мальчик Арам Бешлиян. Именно благодаря его семье мы стали открывать для себя удивительный и яркий мир Армении.

В нашем лицее уже несколько лет реализуется программа «Мосты дружбы». Перед каждым первым классом всегда стоит вопрос выбора страны, культуру и традиции которой учащиеся будут изучать в течение следующих четырёх лет. На нашем первом родительском собрании родители Арама Лилит Завеновна и Артак Робертович предложили нам познакомиться с Арменией. Они с таким воодушевлением и гордостью рассказывали о своей Родине, что выбор страны для нашего класса стал очевиден – Армения!

Началась подготовка к первому этапу «Мостов дружбы» – представлению выбранных стран. Нарядные национальные костюмы были сшиты в Армении. Красочная и познавательная презентация, музыка для детского танца – всё это было подготовлено семьёй Арама.

Выступление получилось ярким, зажигательным! А в конце зрителей ждал сюрприз – национальный танец «Кочари» в исполнении армянского ансамбля «Зартонк».

После выступления все смогли попробовать блюда армянской кухни. Особой популярностью у детей пользовались, конечно, сладости: гата и пахлава. Да и взрослые не отказали себе в удовольствии полакомиться блюдами, приготовленными по традиционным армянским рецептам.

А после весь класс вместе с родителями смогли посетить Учебно–воспитательный центр им. Лазаревых Армянской Апостольской Церкви Санкт-Петербурга на Невском проспекте. Здесь учится наш Арам в воскресной школе.

Директор центра Рузанна Агабековна Кургинян радушно встретила нас во дворе церкви Св. Екатерины. Мы зашли в церковь, поставили свечи перед иконой Божьей Матери. Далее нас ждала экскурсия по Центру, которая сопровождалась интересным рассказом Рузанны Агабековны. Мы побывали в классах воскресной школы и даже смогли поприсутствовать на уроке армянского языка. Ребята узнали, как звучат по-армянски слова «солнце», «спасибо», «здравствуйте», как пишутся некоторые буквы армянского алфавита.

Приятной неожиданностью для нас оказался концерт, на котором выступили воспитанники центра. Мы были восхищены красотой и энергией армянских танцев. Один из воспитанников сыграл на дудуке. Не зря эти звуки называют божественными, исцеляющими, чарующими. Зрители были заворожены звучанием этого инструмента. Конечно, были и национальные песни. Но каково было наше изумление, когда на сцене появился Арам и прочел стихотворение «Родина» на армянском языке. Думаю, самые бурные аплодисменты ребят предназначались однокласснику. Мы еще раз убедились, насколько важно для армянина знание родного языка, и какая огромная работа ведется Учебно-воспитательным центром для достижения этой цели.

Долго еще ребята 1 «Ж» класса обсуждали эту поездку. Конечно, нам хотелось побывать еще раз в этом гостеприимном армянском уголке нашего города. И 19 апреля 2015 года вновь представилась возможность встретиться с Рузанной Агабековной и завучем воскресной школы Марией Нерсисян. Снова перед нами церковь Св. Екатерины, икона Божьей Матери и хачкар, который установлен во дворе церкви. Об армянских средневековых памятниках-хачкарах нам рассказал преподаватель Учебно-воспитательного центра Варужан Гегамян. Его рассказ затронул и трагические страницы в истории армянского народа. 24 апреля 2015 года отмечается 100-летняя годовщина Геноцида армян в Османской империи. Тяжёлые испытания, выпавшие на долю армянского народа, болью отозвались в сердцах взрослых и детей. Геноцид – это трагедия не только армян, но и всего человечества. Все присутствующие отдали дань памяти погибшим и возложили цветы к хачкару.

А в воскресной школе нас уже ждали учащиеся 1 «А» класса с учительницей Анной Баграмян. Для них мы подготовили мастер-класс «Русская матрёшка». Татьяна Анатольевна, мама ученицы 1 «Ж» класса Любы Суворовой, рассказала об истории возникновения русской народной игрушки матрёшки, показала её прототип – японскую куклу Фукуруму. Ребята обсудили особенности русского национального костюма и рассказали о своих любимых игрушках. А потом началось творчество. Детям раздали деревянные заготовки, кисти, краски. С каким удовольствием работали ребята! Каждый вложил в свою работу не только умение, но и частичку своей души. Поэтому матрёшки получились яркие и весёлые.

В этот день мы стали ещё ближе к армянской культуре и подарили частичку русской культуры армянским детям. А главное, мы дружно выполняли общее дело и получили от этого удовольствие. Каждый из наших народов по-своему самобытен и имеет богатые традиции. Но ведь это и интересно! Все мы разные, но все мы вместе, одна большая семья, которая старается жить в мире, дружбе и согласии.

Хотелось бы выразить глубокую признательность и благодарность директору Учебно-воспитательного центра ААЦ им. Лазаревых Рузанне Агабековне Кургинян и завучу Марии Нерсисян за их высокий профессионализм, преданность своему делу, за гостеприимство и доброжелательность. Деятельность педагогического коллектива центра – это пример энтузиазма и самоотдачи. Вы вносите огромный вклад в дело сохранения культурных традиций Армении. Мы желаем Вам успехов в Вашем благородном труде и надеемся на дальнейшее дружеское сотрудничество!

Екатерина Грамыко,
учитель начальных классов ГБОУ лицея № 369
Красносельского района г. Санкт-Петербурга

ԱԶԳ ԼԵԶՈՒ ՀԱՅՐԵՆԻՔ

Ապրիլի 12-ին Սանկտ-Պետերբուրգի Հայ Առաքելական Եկեղեցու Լազարյանների անվան հայեցի դաստիարակության կենտրոնի կրթօջախի 3-րդ դասարանի սաները հանդիսատեսին ներկայացրին հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարելիցի շրջանակներում կազմակերպված միջոցառումներից մեկը՝ «ԱԶԳ, ԼԵԶՈՒ, ՀԱՅՐԵՆԻՔ» խորագրով:
Ցերեկույթն սկսվեց տերունական աղոթքով:
Փոքրիկ հայորդիները սրտաբուխ խոսքերով եւ հայ ժողովրդի մեծ զավակների կերպարներով՝ Տիգրան Մեծ, Վարդան Մամիկոնյան, ցույց տվեցին իրենց սերն ու նվիրվածությունն ազգի, մայրենի լեզվի եւ հայրենիքի նկատմամբ, եւս մեկ անգամ հիշեցնելով ներկաներին, թե ովքեր են եղել հայերը: Հանդիսատեսի գնահատմանը ներկայացրին իրենց նախնիների թողած ժառանգությունը եւ հպարտությամբ նշեցին, որ իրենց երակներում հոսում է Հայկի, Տիգրան Մեծի, Մաշտոցի, Վարդանի, Կոմիտասի եւ այլոց արյունը, որոնցից նրանք սովորել են լինել ազգասեր եւ ամենակարեւորը՝ պահել ու պաշտպանել մայրենի լեզուն: Ինչպես ասել է Ղազարոս Աղայանը. «Ազգասեր ու հայրենասեր լինելուց զատ, պետք է նաեւ լեզվասեր լինել»:
Պետերբուրգի հայ փոքրիկները երդվեցին իրենց փոխանցված ու վստահված տոհմական սրբությունները՝ իրենց հավատքն ու լեզուն, պահել ու պահպանել սերնդեսերունդ: Հայրենիքից դուրս ապրող հայերը, ցեղասպանության ուղղակի և անուղղակի հետեւանքով ցրվել են աշխարհով մեկ, այսօր նրաց սերունդները հպարտությամբ ասում են. «Մենք հայ ենք, մարդի՛կ», ու եւս մեկ անգամ ապացուցում, որ հային կոտրել, բնաջնջել հնարավոր չէ: Նրանք նորից վերածնվում են:
Դարեր կգան ու կանցնեն: Արյան սուրբ կանչը չի մարի ոչ մի հայի սրտում: Որտեղ էլ նա լինի, եւ որքան էլ կյանքը հրաշագեղ լինի նրա համար, նա պիտի մի օր իր սուրբ հայերենով ասի. «Քելե, լաո, քելե էրթանք մըր էրգիր»: Հայրենիքը երգ է, որը ոչ թե շուրթերն են երգում, այլ հոգին:
Միջոցառման ավարտին իր օրհնանքի խոսքն ասաց Սանկտ-Պետերբուրգի Սուրբ Կատարինե Եկեղեցու հոգեւոր հովիվ Սարգիս քահանա Չոփուրյանը, որը մասնավորապես նշեց, որ այսօր մեր երեխաները հաստատեցին այն պարզ ճշմարտությունը, որ հայ մարդը իր վրա կրելով 20-րդ դարի առաջին ոճիրը, կարողացավ ուղղել իր ողնաշարը եւ իր գոյությամբ հաստատել կյանքի հարատեւության գաղափարը: Տեր Սարգիսը շնորհակալություն հայտնեց մանկավարժներ Տաթեւիկ Սաղաթելյանին եւ Աննա Բաղրամյանին, ինչպես նաեւ կենտրոնի տնօրեն Ռուզաննա Կուրղինյանին, հայ զավակին հայ պահելու եւ այդպիսի հայրենասիրական ու ոգեշնչող միջոցառում կազմակերպելու համար:
Տնօրեն Ռուզաննա Կուրղինյանը իր խոսքում նշեց, որ թուրք դահիճները չհասան իրենց երազանքին՝ տեսնել մեկ հայ, այն էլ թանգարանում: Ամուր է հայի ողնաշարը եւ ամուր է այն հողը, որի վրա կանգնած են մեր հայորդիները: Նա նույնպես իր շնորհակալական խոսքը հղեց մանկավարժներին, նշելով նրանց կատարած ազգանվեր աշխատանքը:
Իրենց շնորհակալական խոսքով ելույթ ունեցան նաեւ 3-րդ դասարանի սաների ծնողները: Զոհրաբ Գաբրիելյանը, որպես հայ զավակի ծնող, հպարտությամբ ասաց, որ իրենց զավակները ապրելով հայրենիքից հեռու, այնուամենայնիվ դաստիարակվում են հայի ոգով, խոսում են մայրենի լեզվով ու քաջատեղյակ են հայ ժողովրդի պատմությանը, ինչպես նաեւ նշեց հայկական կրթօջախի կարեւորության դերը սփյուռքում:
Միջոցառումից 12 օր անց պետք է Հայ Առաքելական Եկեղեցին սրբադասեր ցեղասպանության զոհերին եւ հայ ժողովուրդը աշխարհին պետք է ասեր՝ «Կանք, պիտի լինենք ու դեռ շատանանք»:

Տաթեւիկ Սաղաթելյան
Հայեցի դաստիարակության կենտրոնի մանկավարժ

Ապրելու ապրիլ

Ապրում է այն ազգը, որը պատմական հիշողություն ունի: Ամեն ծնվող հայի հետ վերածնվում են ժամանակի թանձր փոշու տակ ծածկված հայոց դարավոր պատմության ն՛ հաղթանակները, ն՛ցավերն ու դավերը:
Սիրտս կոտրեցին սրով՝մեկ է, ապրեցի սիրով,
Այգուս բերքը այրեցին,նորը տնկեցի,
Վանքս քանդեցին,բայց ես, մեկ է,աղոթում եմ քեզ,
Տե՛ր,պահապան կանգնիր իմ ազգին հավետ:
Կրկին լեփ լեցուն էր Լազարյանների անվան հայեցի դաստիարակության կենտրոնի կիրակնօրյա դպրոցի դահլիճը: «Ապրելու ապրիլ» խորագրով ցերեկույթը հիշողության, պահանջատիրության, խոնարհումի, օսմանյան յաթաղանին կուլ գնացած 1,5 միլիոն անմեղ հայերի հիշատակի ոգեկոչման միջոցառում էր: Այն մտովի ուխտագնացություն էր դեպի ավետյաց երկիր,դեպի հայոց խոնրհված վանքերն ավերված բնօրրանները: Աշակերտների հուզական խոսքը հանդիսատեսին տեղափոխեց մեր կարոտների վայրերը՝ Անի, Կարս,Մուշ, Էրզրում,Վան,Սասուն, Բիթլիս ու Արդահան:
Շատ ազդեցիկ էր «Ավետում» երգչախումբը իր կոմիտասյան կատարումներով (գեղարվեստական ղեկավար Աննա Բաղրամյան): Հանդիսատեսին հուզեցին Անահիտի «Չինար ես, կեռանալ մի» և Ալինայի «Դլե յաման» երգի կատարումները:
Դահլիճում օդն այնքան լի էր հուզմունքով, ասես մեզ հետ այդ օրը մորմոքում էր նաև Աստվածային Կոմիտասը, որի տասնամյակների խելակորույս լռությունը առ այսօր յուրաքանչյուր հայի մտքում ու սրտում է: Հուզառատ էր նաև, երբ բեմում էին այն աշակերտները, ովքեր մարմնավորում էին մազապուրծ փրկվածներին՝ իրենց կյանքի գնով հայոց դարավոր մատյանները փրկողներին:
Միջոցառման ավարտին կենտրոնի տնօրեն Ռուզաննա Կուրղինյանը շնորհակալություն հայտնելով ցերեկույթի կազմակերպիչներ Ամալյա Սահակյանին և Աննա Բաղրամյանին՝ նշեց, որ ազգային ինքնագիտակցության զարթոնքի աստեղային ժամը ի վերջո անդորրություն ու խաղաղություն է բերելու միլիոնավոր անմեղ զոհերի անշիրիմ հոգիներին: Այնտեղ, որտեղ գեթ մի հայ կա, կա Հայաստան աշխարհի մի մասնիկը, թևածում է հայոց անմահ լեզուն, մշակույթը, ապրելու և արարելու հայի մեծ կամքն ու կարողությունը: Հայոց դարավոր պատմությունը ցույց է տվել, որ հայ ազգը փյունիկվող է, հայոց գենը կենսունակ է...

Որքան էլ ձեռքից գնացել,
Դու էլի հային ես մնացել,
Հայերեն են հառնում սարերդ:
Թող աստված եղածը պահի,
Եվ հետո ինչ էլ պատահի,
Ձյուները հայերեն են լալու,
Գարունդ հայերեն է գալու,
Հայերեն են գալու դարերդ:

Ամալյա Սահակյան
Հայեցի դաստիարակության կենտրոնի մանկավարժ

«Помни, живи»

18 апреля театр «Гавит» Российской и Ново-Нахичеванской епархии Армянской Апостольской Церкви выступил в Доме Молодежи Василеостровского района Санкт-Петербурга со спектаклем «Помни, живи».

Спектакль «Помни, живи» является новой постановкой в театре «Гавит», он поставлен благословением главы Епархии архиепископа Езраса Нерсисяна и приурочен к 100-летию Геноцида армян в Османской империи.

Его поставил приглашенный режиссер из Армении – первый режиссер Ереванского драматического театра им. Капланяна Григор Хачатрян. Премьера состоялась 21 сентября 2014 года. Спектакль поставлен по пьесе современного американского драматурга Ричарда Калиноски «Лунное чудовище».

«Помни, живи» – это история двух молодых людей, Арама и Седы Товмасян, которым удалось спастись от чудовищных событий 1915 года. Двое сирот, которые учатся заново жить. И это им удается, только пройдя через новые, подкинутые судьбой, испытания.

Постановка камерная. Всего 3 действующих лица – молодые Арам и Седа Товмасяны и мальчишка-беспризорник Винсент. Однако, по художественному решению Григора Хачатряна, роли Арама и Седы на разных этапах их жизни исполняют три пары актеров – Варвара Бичахчян и Торос Торосян, Элеонора Сарибекян и Давид Марянян, Анастасия Торосян и Артур Тащян. Режиссер Григор Хачатрян показывает не трагедию народа, а драму человеческой жизни в бесчеловечных обстоятельствах, о том, что боль невозможно изжить, но руководствоваться ею тоже не стоит. Нужно продолжать жить и пытаться быть счастливым, несмотря ни на что.

Театр Гавит основан в декабре 2010 года. Однако сами «гавитята» (как актеры называют

себя), ведут отсчет своей биографии с сентября 2008 года. Тогда Гамлет Галечян по благословению Владыки Езраса создал театральную студию при ДПЦ «Айордеац тун», в которую вошли 10 студентов, которые и составили костяк театра. В 2010 году также благословением Владыки студия обрела статус театра и получила название «Гавит», что в переводе означает «притвор».

Спектакль начался с благословения отца Саркиса – настоятеля армянской церкви Св. Екатерины в Санкт-Петербурге. Затем художественный руководитель театра «Гавит» Гамлет Галечян представил зрителю спектакль.

На спектакле присутствовали также вице-спикер Национального Собрания Армении Эдуард Шармазанов, заместитель Генерального секретаря Совета МПА СНГ А. Чилингарян.

После окончания спектакля Эдуард Шармазанов выступил со словами благодарности за прекрасный и поучительный спектакль и призвал молодежь хранить традиции и не забывать своих корней.

А. Карташян, Санкт-Петербург

Չօտարացած հայերեն

Ավելի քան քսան տարի գոյություն ունեցող Սանկտ Պետերբուրգի Հայ Առաքելական Եկեղեցու Լազարյանների անվան հայեցի դաստիարակության կենտրոնի կիրակնօրյա դպրոցն այս տարի մարտի 1-ին սովորականից մարդաշատ էր. գարնան առաջին օրը համընկել էր մայրենի լեզվի տոնի հետ:
Ընթացակարգի համաձայն, ցերեկույթն սկսվեց Տերունական աղոթքով: Այնուհետև նախադպրոցական տարիքի հայ մանուկները սևակյան, շիրազյան, սահյանական տողերով գովերգեցին իրենց տատիկների ու պապիկների Հայաստան աշխարհի լեզուն՝ իրենց մայրենին, որը լույս ու ուժ է օտարության մեջ գտնվող ցանկացած հայի համար:
Օրը սպասված էր, պատասխանատվությունը՝ մեծ: Չնայած դպրոցի համարյա թե բոլոր երեխաները ծնվել են հայրենիքից հեռու, տեսել են ուրիշ աչքեր, լսել ուրիշ բառեր, այնուամենայնիվ քաջ գիտեն, որ ով ծնվում է հայ օջախում, պիտի խոսի հայերեն, ամեն թռչուն հայոց հողում պիտի երգի հայերեն, ծիրանենին հայոց հողում պիտի ծաղկի հայերեն, որ միշտ ժպտան լեռներն հայոց Արարատին հայերեն: Այսպիսի հաստատ գիտակցումով են դաստիարակվել հայրենիքից հեռու ապրող բոլոր մանուկները, ովքեր, հաճախելով կիրակնօրյա դպրոց, էլ ավելի են ամրացրել իրենց կապը մայրենի լեզվի հետ՝ վկան մարտիմեկյան տոնն էր, որն անցավ անսահման ջերմ մթնոլորտում՝ ներկաներից յուրաքանչյուրին մի պահ տեղափոխելով Հայաստան ու զգացնել տալով հայոց շունչը:
Դժվար էր հավատալ, որ հիմնականում ռուսալեզու հայ փոքրիկները գիտելիքների այդքան մեծ պաշարը կուտակել էին շաբաթական ընդամենը մեկ անգամ տեղի ունեցող հանդիպումների ընթացքում, սակայն փոքրիկների սիրելի ուսուցչուհին՝ տիկին Սուսաննան, կարողացել էր այդ մեծ ու կարևոր գործը ավարտին հասցնել՝ զարմացնելով ու հուզելով աշակերտների ծնողներին, որոնցից շատերը առաջին անգամ էին լսում իրենց փոքրիկների ասմունքը մայրենի լեզվով: Տոնին ներկա էին փոքրիկների ավագ ընկերները ևս, ովքեր յուրահատուկ կերպով ներկայացրին հայերեն ամենամեծ մագաղաթյա ձեռագիրը՝ «Մշո ճառընտիրը»:
Հայկական ավանդույթներով հարուստ պետերբուրգյան կիրակնօրյա դպրոցում նման միջոցառումները նորություն չեն, այստեղ նշվում են բոլոր հայկական տոները՝ ամրապնդելով Հայաստան-Հայրենիք-Հայերեն եռականթեղը, որի կարևորությունն ու դերը գիտակցում են դպրոցի բոլոր մանկավարժները:
Դահլիճի օդը լի էր հուզմունքով ու հպարտությամբ, ծնողները երջանիկ էին,երեխաները՝ հայեցի, ինչպես երբեք: Դպրոցի տնօրեն տիկին Ռուզաննա Կուրղինյանը ևս մեկ անգամ կրկնեց դպրոցի համար կարծես նշանաբան դարձած տողերը՝ «Դարեր ի վեր հային հայ են պահել կրոնը և մայրենի լեզուն»:
Մայրենի լեզվի տոնին հայ փոքրիկները մեկ անգամ ևս ցույց տվեցին, որ հայը հայ է, ուր էլ լինի և հայ կմնա, ինչ էլ լինի՝ ապացուցելով հայ մեծանուն բանաստեղծ Ավ. Իսահակյանի խոսքերի ճշմարտացիությունը՝ «Մայրենի լեզվի բառերը մենք զգում ենք, ապրում, իսկ օտար լեզվինը՝ սովորում, հասկանում, հիշում»:
Միջոցառման ավարտին Տեր Սարգիս քահանա Չոփուրյանը իր օրհնանքն հղեց բոլոր ներկաներին և կենտրոնի սաներին, իր շնորհակալությունն հայտնեց ցերեկույթի կազմակերպիչներ Սուսաննա Գաբրիելյանին և Բելա Ավագյանին, դպրոցի տնօրինությանը և մանկավարժներին, որոնց շնորհիվ դպրոցի սաները հաղորդակցվում են մեր մշակույթի գանձերին:

Армянские языковые связи сквозь века

В Академии наук Санкт-Петербурга стартовала Международная лингвистическая конференция «Армянские языковые связи сквозь века», организованная Институтом лингвистических исследований РАН. Она собрала ведущих филологов-арменистов из разных научно-образовательных центров Армении, России, США, Франции, Швейцарии, Дании, Великобритании и Голландии.

Организатором конференции выступил ИЛИ РАН при поддержке ААЦ Санкт-Петербурга. В состав оргкомитета вошли Николай Казанский (директор ИЛИ РАН), Анаит Донабедян-Демопулос (Национальный институт восточных языков и цивилизаций (INALCO), Грач Мартиросян (Лейденский университет, Нидерланды), Вартан Казарян (Московский государственный университет).

Конференцию открыл директор Института лингвистических исследований РАН академик Николай Николаевич Казанский. Собравшихся приветствовал председатель Армянской национально-культурной автономии Карен Ромикович Мкртчян. Настоятель Армянской Апостольской Церкви Св. Екатерины СПб священник Саркис Чопурян зачитал послание Главы Российской и Ново-Нахичеванской епархии ААЦ архиепископа Езраса Нерсисяна, в котором прозвучало благословение Верховного Патриарха и Католикоса Всех Армян Гарегина Второго организаторам и участникам конференции.

В послании отмечалась важность международной конференции, дающей новый импульс дальнейшему сотрудничеству арменоведов мира.

В течение трех дней занимающиеся вопросами арменоведения ученые из различных стран оживленно обсуждали научные проблемы арменистики, обменивались опытом, знакомились с армянской общиной Санкт-Петербурга. Темы выступлений были как сугубо лингвистические, так и общефилологические: Грач Мартиросян (Лейденский университет, Нидерланды), например, представил доклад об армяно-хеттских языковых взаимоотношениях, филолог Сурен Золян рассказал о некоторых ареальных параллелях армянского эпоса «Неистовые сасунцы». Бурастан Зулумян (ИЛИ, Москва), выступила с докладом «Родина в армянской поэзии XIX в. и поэтов-символистов начала XX в.», а Артур Амбарцумян (СПбГУ) представил в диахроническом срезе характер иностранных заимствований в некоторых армянских говорах Южного Карабаха.

В рамках конференции прошли лекции и в культурном центре «Вернатун» Армянской Церкви Санкт-Петербурга. Здесь выступили: доктор Грач Мартиросян на тему «Происхождение и историческое развитие армянского языка», арменовед профессор Кеворк Бардакчян (Мичиганский университет, США) на тему «Арменоведение: проблемы и перспективы развития». Доктор Лусине Саакян (ЕГУ) представила свой документальный фильм «Амшен на перекрестке прошлого и настоящего» и рассказала о состоянии амшенских армян.

Практическая часть конференции включала в себя большой круг мероприятий. Участникам и гостям была предоставлена возможность посетить армянские церкви Санкт-Петербурга, ознакомиться с бесценной коллекцией армянских экспонатов, хранящихся в Российском этнографическом музее, Российской Национальной библиотеке, встретиться с руководством армянской общины.

Конференция была приурочена к 100-летней годовщине Геноцида армян. Эта дата не только стала возможностью призвать прогрессивные силы человечества к противостоянию вызовам современности, но и дала толчок новым объективным научным исследованиям в области истории, права, культуры, филологии и других гуманитарных дисциплин. Одним из проявлений такой научной устремленности стала и наша значимая конференция, к которой было приковано внимание научной общественности.

Донара Мкртчян
СПбГУ, Восточный факультет

Банковские реквизиты организации
Местная религиозная организация
«Армянская Апостольская Православная Церковь Санкт-Петербурга»
191011, Санкт-Петербург, Невский пр., 40-42, тел. 710-5061, ф. 710-5876
ИНН 7801043707, КПП 784101001, р/с 40703810911000000276
в филиале ОПЕРУ ОАО Банк ВТБ в Санкт-Петербурге,
г. Санкт-Петербург, к/с 30101810200000000704, БИК 044030704, ОКПО 34357297,
ОКОНХ 98700, ОКВЭД 91.31, ОГРН 1037858003127

Учредитель: Армянская Апостольская Церковь Санкт-Петербурга
Издается благословением епископа Езраса (Нерсисяна) — Главы Ново-Нахичеванской и Российской епархии Армянской Апостольской Церкви, Патриаршего Экзарха

Главный редактор: Армен Меружанян

Редакционная коллегия:
Карен Мкртчян, Юсик Язычян
Хачатур Бдоян, София Шахвердова
Максим Атаянц, Карен Вартанян
Гоар Мартиросян, Наринэ Хачатрян

Регистрационное свидетельство
№ 492 от 06.04.92 Выдано Исполкомом Ленсовета

Адрес редакции:
191011, Санкт-Петербург, Невский пр., 40-42
Тел. 350-53-01, e-mail: havatamk@yandex.ru
Тираж 500 экз.